

PO VOLITVAH V ORGANE DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

Delavski svet čakajo nove velike naloge

Prva seja novega osrednjega delavskega sveta — Izvoljeno je predsedstvo — Konstituiran je upravni odbor — Za novega predsednika DS izvoljen Milan Vidmar — Za novega predsednika upravnega odbora pa Rudi Jesenšek

Ob desetletnici delavskega samoupravljanja so delovni kolektivi zopet volili svoje delavske svete. Tudi v Litostroju smo opravili temeljite prave, posebno še zato, ker je delavski svet podjetja sklenil, da se bodo letos volili tudi delavski sveti v ekonomskih enotah in sektorjih za službe. Gospodarski razvoj podjetja je namreč pokazal potrebo, da se določena dejavnost in pristojnost odločanja prenese na neposredne proizvajalce, ki ustvarjajo dohodek podjetja na svojih delovnih mestih v okviru svoje ekonomske enote. V podjetju smo že imeli obratne delavske svete, ki pa so bili le posvetovalni organ v obratu, saj so s

nov, ne glede na število zaposlenih delavcev v posamezni ekonomski enoti, sektorju oziroma službi. Ker pa je v podjetju devet takih enot, je bilo izvoljenih v centralni delavski svet 63 članov.

Zaradi povečanja števila članov, ki bodo delali v organih delavskega samoupravljanja po ekonomskih enotah, se bodo določene pristojnosti prenesle tudi na delavske svete ekonomskih enot, sektorjev in služb, toda osnovne naloge delavskega sveta, ki mu pripadajo v smislu zakonitih predpisov, bo moral ta organ tudi v bodoče še vestneje izpolnjevati, saj bo delo delavskih svetov ekonomskih enot prav gotovo v veliki meri povezano z delom centralnega delavskega sveta, ko se bo razpravljalo o načelnih vprašanjih, ki so važna za ves kolektiv.

V posamezne ekonomske enote so volili delavci svoje predstavnike v sorazmerju zaposlenih delavcev. Določeno pa je, da šteje tak delavski svet ekonomske enote le 9 do 21 članov in se praviloma voli na vsakeh 30 delavcev po en član. Če pa šteje ekonomska enota manj kot 270 članov, voli v takem primeru devet članov.

Razen delavskih svetov eko-

nomskih enot so bili izvoljeni tudi člani za neproizvodne obrate, ki se imenujejo delavski svet sektorja oz. roma službe. Taki delavski sveti bodo trije, in sicer: direkcija podjetja, splošni sektor in kadrovske sektor, gospodarsko-računski in prodajno-projektivni biro ter tehnična služba s sektorji materialni b'ro, tehnično-kontrolni biro in centralni tehnični biro.

Volitve v oba organa so bile 17. maja 1960. Zanimanje za volitve je bilo izredno. Tako so po petih voliščih volilci volili stodoletno že do sedmih zjutraj, na drugih voliščih pa so morali čakati na popoldansko izmeno. Od 2797 upravičencev je volilo 2458 volivcev, ostali pa so bili upravičeno odsotni. V delavski svet podjetja so izvolili 43 delavcev in 20 uslužbencev, od tega tri žene in deset mladincev. V delavske svete ekonomskih enot sektorjev in služb pa 85 delavcev in 29 uslužbencev. Od tega 5 žena in 18 mladincev.

Volitve so bile na 12 voliščih, ki so bila okusno okrašena. Posebna komisija si je ogledala vsa volišča in odločila, da je bilo najlepše volišče št. 7, ki je prejelo nagrado v znesku 3.000 dinarjev. S. M.

šolanja ter sprejel sklep za vpis slušateljev v industrijsko šolo za odrasle raznih poklicev in v tečaj za visokokvalificirane delavce. Upravni odbor je tudi sprejel predlog o izdajanju tovarniškega časopisa »Litostroja«, kar je s posebnim sklepom potrdil tudi Delavski svet, ki je imenoval glavnega in odgovornega urednika in člana uredniškega odbora (14 po številu).

Vasilij Možina, Alojz Nahtigal, Vlado Obreza, Majda Ograjenšek, Franc Patfata, Vasilij Pavlovič, Jože Pečar, Rafael Pečirer, ing. Franc Pentek, Vinko Pirc, Nada Pivk, Jože Podobnik, Stane Pogačar, Jurij Posedi, Anton Robežnik, Janez Samotorčan, Ciril Sečnik, Dominik Selan, Ivan nek, Anton Sušter, Anton Valant, Milan Vidmar, Ciril Venika, Anton Voglar, Peter Vovk, dr. Branko Vrčon, Vinko Zdešar, Miro Zupančič, Jakob Zakelj, Mlahe Zilavec in Ivan Znidaršič.

Za predsednika DS je bil izvoljen Milan Vidmar, za namestnika Dušan Brglez.

Izjava tovariša Leskoška ob obisku v tovarni

Dne 8. junija je obiskal našo tovarno tov. Franc Leskošek-Luka in se v njej zadržal nekaj ur.

Med svojim obiskom se je živo zanimal za probleme in potrebe Litostroja in nam v posebni izjavi, ki jo je dal za naš časopis, povedal tole:

»Ob svojem obisku v vaši tovarni sem med sorazmerno hitrim obhodom opazil nekaj značilnosti, ki se mi jih zdi potrebno poudariti; predvsem je opaziti boljšo organizacijo dela, ki je Litostroju vedno manjkala. Ta se odraža v večjem tempu dela in redu in s tem tudi v proizvodnji.

Priporočam vam, da čimprej še bolj uredite delovne odnose, organizacijo dela, plače in norme. Tako bodo ljudje zadovoljni, podjetje in vsa naša družba pa bosta prav tako imela od tega koristi. Mislim, da bo k ureditvi teh vprašanj pripomogla tudi uvedba proizvodnih enot, ki jih je treba še naprej krepiti in dopolnjevati.

Prav tako morate urediti odnose v oceni dela, a pri tem se je treba izogibati »uravnilovkam«.

Glede delne preorientacije Litostroja na maloserijsko proizvodnjo menim, da je bil ta ukrep potreben in pozitiven. Tovarna, ki nima vsaj delne serijske proizvodnje, težko živi. Individualna proizvodnja naj služi le za izpolnjevanje proizvodnih vrzeli.«

V sklopu upravnega odbora so kot pomožni organi delovale tele komisije: kadrovska komisija, komisija za skub za človeka, tarifna komisija, komisija za gospodarstvo in komisija za tehnične izpopolnitve in koristne predloge. Delo teh komisij je bilo zelo plodno in so o tem svojem delu sproti obsežno poročale.

Po daljši razpravi je bila soglasno sprejeta razrešnica staremu odboru. Za novega predsednika je bil izvoljen tov. MILAN VIDMAR, za namestnika pa tov. DUŠAN BRGLEZ. Izvoljen je bil tudi nov upravni odbor, ki šteje 10 članov in 10 namestnikov. (Za predsednika novega upravnega odbora je bil na prvi seji izvoljen tov. Rudi Jesenšek.) M. S.

IZVOLJENI ČLANI DS

Ing. Pavel Amon, Alojzij Berginc, Peter Butala, Dušan Brglez, Ivan Cajhen, Franc Černivec, Dvoržak František, ing. Kazimir Ermenc, ing. Gabrijel Erzin, Alojz Grebenc, Vlado Grdina, Jože Hauptman, Rudi Hlebec, Alojz Jekovec, Gabrijel Jenko, Ivan Jesenšek, Rudi Jesenšek, Boris Kalčič, Slavka Klančar, Boris Klemenc, Anton Kovarčič, Vinko Kožuh, Vili Krapež, Vasja Kreft, Franc Kranjc, Martin Kus, Leopold Legat, Albert Mažgon,

Za člane novega upravnega odbora so bili izvoljeni:

Franc Černivec, Rudi Jesenšek, Boris Klemenc, Franc Kranjc, Martin Kus, Albert Mažgon, Vasilij Pavlovič,

Leopold Solc, Anton Sušter, Stane Stifter.

Za namestnike članov upravnega odbora so bili izvoljeni:

František Dvoržak, Vlado Grdina, Jože Hauptman, Boris Kalčič, Anton Kovarčič, Vinko Kožuh, Alojz Nahtigal, Dominik Selan, Jakob Zakelj in Miro Zupančič.

Za predsednika upravnega odbora je bil izvoljen: Rudi Jesenšek, za namestnika Franc Kranjc.

Združitev osnovnih organizacij ZK

Meseca maja sta se na skupnem sestanku združili osnovni organizaciji ZK prodajno-projektivnega biroja in računovodskega sektorja. V plodno razpravo je posegel tudi glavni direktor Ivan Kogovšek, ki je komunistom obrazil nekatera važnejša vprašanja v zvezi z našim podjetjem, ki bodo članom ZK lahko služila

za razširitev gospodarskega in političnega obzorja.

TITOVA ZAHVALA

Predsednik republike Josip Broz-Tito se je našemu kolektivu zahvalil za čestitke, ki smo mu jih poslali za njegov 68. rojstni dan, in nam hkrati želel mnogo uspehov pri nadaljnjem delu.

Prva seja novega osrednjega DS

V torek, 31. maja 1960 je bilo prvo zasedanje novo izvoljenega delavskega sveta Litostroja. Zasedanja so se udeležili stari in novi člani delavskega sveta in precej članov delovnega kolektiva.

Poročilo o dosedanjem delu upravnega odbora je podal tov. FRANC KRANJC. Iz poročila je bilo razvidno, da si je upravni odbor prizadeval, da bi kar največ doprinesel k uspešnejšemu

pravljal tudi o reorganizaciji podjetja. Z izboljšanjem organizacije poslovanja naj bi se doseglo, da bi bile smotno porazdeljene proizvodne naloge med posamezne obrate, prav tako pa tudi odgovornosti vsakega obrata. S tako izboljšano organizacijo poslovanja naj bi se dosegla tudi pravilna povezava med na novo uvedenimi ekonomskimi enotami.

Upravni odbor je nadalje razpravljalo o pravilniku za tehnične

razvoju podjetja, kar naj bi se izrazilo v dvigavanju proizvodnje in v doseganju kar najboljših rezultatov.

Upravni odbor je precej raz-

izpopolnitve, pravilniku za štipendije, pravilniku za razdeljevanje stanovanj, o premijah itd. Na predlog kadrovske službe je razpravljalo o načinih in pogojih

svojimi predlogi le pomagali centralnemu delavskemu svetu k uspešnejšemu reševanju problemov.

S 1. aprilom 1960 je bila izvedena v podjetju obsežna reorganizacija. Sedaj je v podjetju šest ekonomskih enot, in sicer: metalurški obrati, pločevinarna s kovačijo, gradnja hidravličnih strojev, gradnja strojev in naprav, gradnja Dieslovih motorjev in tlačnih transportnih sredstev ter oskrbovalni obrati.

Ker se je delo upravljanja s tem še bolj preneslo na neposredne proizvajalce, so se tudi pravice in dolžnosti obratnih delavskih svetov precej izpremenile. Zato je delavski svet podjetja vnesel nova določila v pravila podjetja, ki urejajo pristojnost delavskih svetov ekonomskih enot. Za pravilno poslovanje teh novo uvedenih organov pa je bilo treba sestaviti poslovnik za delo ekonomskih enot, sektorjev in služb ter izdati pripadajoče poslovniške za te organe.

Prav o teh novih predpisih so delavci na sestankih pred volitvami obširno razpravljali; komisija, ki pripravlja poslovnik, je prejela precej koristnih predlogov, kako dvigniti proizvodnjo ekonomskih enot, s čimer bi se izboljšali tudi njihovi materialni pogoji.

Zaradi reorganizacije so letošnje volitve potekale precej drugače kot prejšnja leta. Delavci posameznih ekonomskih enot so letos volili dva organa delavskega samoupravljanja, centralni delavski svet podjetja in delavski svet ekonomske enote. V centralni delavski svet so v vsaki ekonomski enoti volili po 7 čla-

Kako smo gospodarili lani

S povečanim obsegom proizvodnje bomo zvišali tudi rentabilnost vloženih sredstev

Z doseženimi rezultati poslovanja našega podjetja v preteklem letu so člani kolektiva iz poslovnega poročila, ki je bilo na sestanku h obratnih odborov delavskih svetov podrobno predebatirano, dobro seznanjeni, vendar bi bilo potrebno, da o nekaterih pokazateljih še enkrat spregovorimo.

Investirana osnovna sredstva — zgradbe in oprema — po nabavni ceni znašajo 7.630.890.000 dinarjev; po odpisu 3.584.175.000 dinarjev je knjižna vrednost osnovnih sredstev 4.046.715.000 dinarjev.

Z angažiranimi obratnimi sredstvi, t. j. fondom obratnih sredstev, posojili za obratna sredstva, z dopolnilnimi krediti za obratna sredstva, v skupnem znesku 4 milijarde 447 milijonov 841 tisoč di-

narjev je celotni angažman sredstev 8.494.556.000 dinarjev.

S tem vložkom je podjetje doseglo skupne realizacije oziroma skupnega dohodka 6.353.683.000 dinarjev.

To nam da koeficient obračanja 0,75. Koeficient obračanja samo na bazi vloženih obratnih sredstev pa znaša 1,43. V vsakem primeru je ta koeficient relativno nizak. Podjetje mora stremeti, da z dopolnitvijo svoje proizvodnje s serijskimi proizvodi pospeši obračanje vloženih sredstev; serijska proizvodnja ne zahteva tako dolgoročnega procesa proizvodnje kot individualna proizvodnja. Kolikor hitreje se bodo vložena sredstva obračala, toliko večji finančni rezultat bo podjetje doseglo.

v bodoče obremenjevale čisti dohodek podjetja tudi še anuitete za odplačilo najetega posojila za obratna sredstva. Podjetje je namreč v letu 1959 najelo investicijsko posojilo za obratna sredstva v višini 890.000.000 dinarjev, v letu 1960 pa 500.000.000 dinarjev, z odplačilnim rokom 20 let. Letna anuiteta bo torej 69.500.000 dinarjev. Nerazporejeni ostanek iz finančnega rezultata preteklega leta v znesku 5 milijonov dinarjev je namenjen pa posojilo ObLO Ljubljana-Siška za dvig družbenega standarda.

V začetku leta je podjetje imelo zaposlene delovne sile, v številu investicijsko dejavnost, 2.307, konec leta pa 2.567, skupaj

z neindustrijsko dejavnostjo pa 2.864. Temu primerno je bilo tudi gibanje plačnega sklada, ki se je v letu 1959 povečal od 481.035.000

Na 1 efektivno delovno uro pride netto:

	1958	1959
skupnega dohodka	din 859.—	din 969.—
dobička	din 132.—	din 161.—
družbenih dajatev	din 271.—	din 293.—
osebni dohodek — bruto	din 137.49	din 169.20
plače — neto	din 87.70	din 103.21
količine proizvodov	kg 1.37	kg 1.33
Na 1 tono proizvoda je bilo porabljenih delovnih ur	727	546

neto v letu 1958 na din 601.342.000 neto v letu 1959.

Število opravljenih efektivnih plačan h delovnih ur se je glede na povečano število zaposlenih povečalo od 6.193.889 v letu 1958 na 6.560.182 v letu 1959.

Tudi iz tega prikaza sledi, da se je delovna storilnost v l. 1959 v precejšnji meri izboljšala ter je upravičeno pričakovanje, da se bo razvoj podjetja v tej smeri nadaljeval, saj si je delovni kolektiv podjetja za leto 1960 postavil plan proizvodnje na 18.150 ton bruto proizvodov nasproti doseženemu rezultatu v letu 1959 v višini 15.155,6 tone. Finančni

plan za leto 1960 pa je postavljen na din 7.632.900.000 dinarjev nasproti doseženemu rezultatu v letu 1959 v višini 6.353.683.000 dinarjev.

Vinko Helc

Za pravo podobo tovarniških glasil

Po strukturi cene doseženega celotnega dohodka odpade na:

materialne stroške	3,050,830.000.—	t. j. 48 %
investicijsko vzdrževanje	203,664.000.—	t. j. 3.2 %
amortizacijo	321,096.000.—	t. j. 5.1 %
obresti od osnovnih sredstev	223,938.000.—	t. j. 3.5 %
obresti od obratnih sredstev	250,175.000.—	t. j. 3.9 %
zemljarino	196.000.—	t. j. 0.1 %
doprinos za kadre, članarine in drugo	34,935.000.—	t. j. 0.6 %
socialno zavarovanje nad določeno stopnjo	9,014.000.—	t. j. 0.2 %
vkalkulirane produktivne plače	275,415.000.—	t. j. 4.1 %
vkalkulirane režijske plače	325,927.000.—	t. j. 5.2 %
pročunski doprinos	108,439.000.—	t. j. 1.7 %
socialno zavarovanje	216,877.000.—	t. j. 3.4 %
stanovanjski prispevek	59,148.000.—	t. j. 0.9 %
lastno ceno prodanega materiala	207,733.000.—	t. j. 3.3 %
davek na promet proizvodov	10,097.000.—	t. j. 0.2 %
dobiček	1,056,199.000.—	t. j. 16.6 %
Skupaj	din 6,353,683.000.—	t. j. 100 %

Investicijsko vzdrževanje in amortizacija, obresti od osnovnih sredstev, obresti od obratnih sredstev, zemljarina, doprinos za kadre in članarine, predstavljajo fiksne stroške, ki se ne spreminjajo z obsegom proizvodnje. Pri povečani proizvodnji se fiksni stroški na kalkulacijsko enoto zmanjšajo, dobiček pa se poveča.

Od leta 1958 naprej podjetja po

	1955	1956	1957	1958	1959
celotni dohodek	1,193,315	4,815,413	5,298,600	5,319,109	6,353,683
dobiček	1,169,074	876,424	935,389	814,663	1,056,199
v %	22.5	18.2	17.7	15.3	61.6

Tržne razmere so podjetju nalagale znižanje prodajnih cen. Zaradi tega je dobiček vseskozi v nazadovanju; šele z letom 1959 kaže odstotek

Doseženi dobiček v znesku din 1,056,199.000 din, t. j. 100 % je bil razporejen takole:

zvezni proračun	616,375.000.—	t. j. 58.4 %
proračun ObLO, OLO in republ. rezervni sklad	103,274.000.—	t. j. 9.8 %
plače nad tarifno postavko	32,381.000.—	t. j. 3.1 %
proračunski doprinos	108,118.000.—	t. j. 10.2 %
socialno zavarovanje	19,497.000.—	t. j. 1.8 %
stanovanjski prispevek	38,993.000.—	t. j. 3.7 %
dopolnilni proračunski prispevek ObLO	10,634.000.—	t. j. 1.0 %
sklad za samostojno razpolaganje	10,844.000.—	t. j. 1.1 %
skupni rezervni sklad industrije	101,303.000.—	t. j. 9.6 %
in nerazdeljeni ostanek čistega dobička	9,780.000.—	t. j. 0.9 %
	5,000.000.—	t. j. 0.4 %

Iz te razporeditve sledi, da je participacija zveznega proračuna sorazmerno zelo visoka in da je participacija na doseženem finančnem rezultatu relativno nizka. Veljavni predpisi oziroma gospodarski instrumenti dopuščajo povečano participacijo podjetja v korist svojih skladov, če le-ta z boljšo rentabilnostjo dosežejo boljši finančni rezultat. Ta pogoj je torej podan, če podjetje z istimi instaliranimi kapacitetami poveča obseg proizvodnje, kar je že prišlo do izraza pri finančnem rezultatu iz preteklega leta, ker je podjetje povečalo obseg proizvodnje v primerjavi s prejšnjim

veljavnih predpisih ugotavljajo le še doseženi dohodek, vendar je za primerjavo z doseženim rezultatom v predhodnih letih nujno potrebno, da podjetja ugotavljajo tudi doseženi dobiček. Vzporeditev doseženih rezultatov zadnjih 5 let kaže sicer blag, a vendar konstanten vzpon, z izjemo leta 1956, to pa zaradi takratnih omejitev investicijskih dejavnosti. Doseženi so bili tile rezultati:

izkazanega dobička ponoven vzpon, to pa ne kot posledica krepitve cen, temveč zaradi povečanega obsega proizvodnje.

letom za 1.034.574.000 dinarjev oziroma za 19.4 %.

Povečani obseg proizvodnje izboljšuje tudi rentabilnost vloženih sredstev. Tako je Litostroj dosegel na bazi celotno vloženih sredstev, osnovnih kot obratnih, rentabilnost v višini 12,4 % nasproti 9,9 % v letu 1958, skupnega zneska odvedenih družbenih dajatev pa 22,6 % nasproti 20,4 % v letu 1958. Ti rentabilnostni faktorji sicer niso slabi, vendar se bodo z nadaljnjim povečanjem proizvodnje še izboljšali.

Kot že omenjeno, znaša participacija podjetja v prid svojega sklada skupne porabe din 101.303.520.—. Ta znesek je bil po sklepu delavskega sveta razporejen za:

osmrtnice	600.000.—
štipendije	5.000.000.—
vzgojo kadrov	800.000.—
strokovna združenja	840.000.—
nagrade	5.400.000.—
sindikarno organizacijo	3.600.000.—
regres za počitniško letovanje	7.200.000.—
gradnjo počitniškega doma v Umagu	15.000.000.—
dograditev planinskega doma na Sorici	3.750.000.—
gradnjo poslopja za DUR	27.913.520.—
namensko posojilo Kreditnemu skladu za stanovanjsko izgradnjo	30.000.000.—
ObLO Ljubljana-Siška za člane kolektiva podjetja	1.200.000.—
dotacijo za gradnjo republiškega sindikalnega doma	

Pri črpanju sredstev je treba odvesti tudi predpisane dajatve oziroma rezervacije. Iz participacije podjetja po doseženem finančnem rezultatu so bile pokrite samo najnujnejše potrebe.

V naslednjih letih mora podjetje v čim večji meri prispevati k nadaljnji stanovanjski izgradnji, ker je stanovanjski problem v našem podjetju še vedno zelo pereč. Pri tem moramo upoštevati, da bodo

že v prejšnji številki smo na kratko poročali o dveh republiških posvetih urednikov glasil naših delovnih kolektivov, ki sta bila 6. in 16. maja letos v Ljubljani, prvi za urednike tovarniških časopisov kovinarske stroke, drugi pa kot širši posvet o tovarniškem tisku v Sloveniji, ki ga je sklical republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Podrobnejše poročilo o tem drugem posvetovanju je izšlo v »Pogovorih 60«, prilogi »Delavske enotnosti« dne 28. maja 1960. Nadaljnji korak v tem družbenem zanimanju za tovarniški tisk pri nas pa je pomenil zvezni posvet o njem dne 4. junija letos v Beogradu. Sklicala sta ga Center za propagando pri osrednjem svetu Zveze sindikatov Jugoslavije in Jugoslovanski inštitut za novinarstvo ob koncu prvega večjega seminarja za novinarje tovarniških glasil, ki je bil od 30. maja do 4. junija v Beogradu in ki se ga je udeležilo kakih 60 urednikov tovarniških časopisov iz vse države. Tudi o tem posvetu je izšlo nekaj časniških zapiskov, ki so opozorili našo javnost na družbeni pomen in vlogo, ki jo ima v naši socialistični družbi tisk naših delovnih kolektivov kot eden izmed najvidnejših izrazov demokratičnega razvoja družbenega upravljanja. Hkrati so bili na omenjenih posvetih sprejeti tudi nekateri konkretni sklepi, ki bodo za nadaljnji razvoj tovarniškega tiska pri nas nadvse pomembni.

Na ljubljanskem republiškem posvetu so ugotovili, da je trenutno v Sloveniji že blizu 50 tovarniških časopisov, ki izhajajo v nakladi okoli 70.000 izvodov, čita pa jih blizu 120.000 bralcev. Za vso državo še nimamo točnih podatkov, vendar sodimo, da je takšnih časopisov že najmanj 200 (z občinskimi časopisi vred pa celo že blizu 300), ki jih čita najmanj 600.000 bralcev. Prav bi bilo, če bi dobili kmalu povsem zanesljive podatke o tem, a že te približne številke dovolj zgovorno kažejo, kako se je naš tovarniški tisk v zadnjih letih razvil. Njegov razvoj gre vzporedno z utrjevanjem družbenega samoupravljanja, ki je že dobilo svojo konkretno materialno vsebino, in naraščajočo zavestjo vseh prizadetih o pomenu tega samoupravljanja za napredek naše družbe na splošno, za napredek vsake posamezne komune in vsakega posameznega podjetja pa še posebej.

Na posvetovanju v Ljubljani so se vsi udeleženci strinjali, da morajo biti tovarniški listi glasila družbenega samoupravljanja v podjetju, kajti brez ustreznega obveščanja kolektiva si ne moremo predstavljati skupnega gospodarjenja. Zato je po mnenju večine edino sprejemljivo, da je dejanski ustanovitelj tovarniškega lista delavski svet, ki prenese odgovornost za list na uredniški odbor. Vsi so se prav tako strinjali z načelom, ki iz tega nujno izhaja: uredniški odbor in urednik nista podrejena upravnemu vodstvu v podjetju, niti sekretarju, niti direktorju, niti posameznemu oddelku, čeprav kot posa-

mezniki organizacijsko spadajo vanj. Uredniški odbor je politično in moralno odgovoren za delo samo delavskemu svetu, ki vsebinsko usmerja list po uredniškem odboru, hkrati pa kliče na odgovornost uredniški odbor ter njegove posamezne člane z glavnim urednikom vred, ki jih vse lahko tudi menja. Samo tak položaj zagotavlja tovarniškemu listu potrebno samostojnost, obenem pa ustvarja politično odgovornost tovarišev, ki urejajo tovarniški list.

Ti organizacijski temelji so obenem najprimernejši tudi za vsebinsko oblikovanje tovarniških glasil, ki naj bodo svobodna ter resnična glasila delovnih kolektivov. Tovarniški tisk je družbeno nadvse pomemben prav zato, ker piše o najbolj neposrednih problemih proizvajalcev in ima zato tudi najmočnejši vpliv na oblikovanje zavesti in pogledov na dogajanje v tovarni in komun. Zato so na omenjenih posvetih poudarjali, da si brez dobrega lista ne moremo več misliti nobenega večjega delovnega kolektiva. Tovarniški tisk pa mora prav zato tudi družba posvečati vso potrebno pozornost.

Z omenjenimi posveti je naša družba pokazala, da se zanima za naš tisk in da mu želi določiti njegovo pravo mesto v družbi in

TK ZKS o stanovanjski zadrugi

Zaradi mnogih pritožb članov kolektiva glede kriterijev za sprejem v članstvo VI/II gradbene zadruge je tovarniški komite ZKS zavzel na svoji seji z dne 30. 5. t. l. naslednje stališče.

Pri določevanju prioritete za stanovanjsko zadrugo VI/II, naj se upošteva med drugim tudi to, ali ima ali nima kandidat stanovanje in to načelo izvesti s točkovanjem.

Nepravilno bi bilo, da je neki kandidat istočasno na dveh prioritetenih listih, to je na listi prosilcev za dodelitev stanovanja in na listi za članstvo v zadrugo. Tak član naj se odloči le za eno prioriteto, medtem ko se drugo mesto po prioriteti določi naslednjemu prosilecu, ki ima za to pogoje.

Kriterije za vstop v zadrugo VI/II, kakor tudi kriterije, ki bodo postavljeni za eventualno poznejše organizirane zadruge, mora potrditi delavski svet podjetja.

Glede tehničnih izpopolnitev, ki jih predlagajo člani kolektiva in za to prejmejo v vrednosti izpopolnitev nagrado, je komite mnenja, da se vsi primeri objavijo po zvočnikih in razglase na oglasnih deskah.

Glede na kritično stanje zasedbe kadrov v TKB ugotavlja komite, da je treba v najkrajšem času pregledati, kaj je ukrenila naša kadrovska služba. Tovarniški komite priporoča upravnemu odboru, da rešitvi tega vprašanja posveti vso pozornost. Isto velja glede kadrov v PPB.

TK ZKS

LITOSTROJČANI
PRI BURMEISTRU & WAINU

Na sliki od leve proti desni: Franc Poteko, Tone Miklavčič, tamkajšnji inženir za metodo dela S. Hattina in Vlado Jankovič

V zvezi z licenco, ki jo ima naše podjetje z dansko firmo B & W v Københavnu za izdelavo ladijskih diesel motorjev, so meseca aprila odšli na prakso v Friderikshavn tehniki Franc Poteko, Vlado Jankovič in kontrolor Tone Miklavčič; zadnja dva sta se te dni že vrnila.

V tovarni jih je obiskal tudi naš sodalavec Mario Vilhar.

Vilharjevo reportatžo o tem obisku in vtise z njegovega potovanja po tej prijateljski državi bomo objavili v prihodnji številki.

Skrite rezerve so v delavskem svetu

Ob izvolitvi delavskega sveta je uredništvo našega časopisa izvedlo posebno akcijo, da bi zvedelo od nekaterih članov DS za njihovo mišljenje o nalogah novega DS.

Vprašanja, ki smo jih posameznim članom delavskega sveta postavili, so bila: — KOLIKO KRAT SI BIL ČLAN DS — KAKO GLEDAŠ TI IN TVOJI SO-DELAJCI NA EKONOMSKE ENOTE — KAJ PRIČAKUJEŠ OD NOVEGA DELAVSKEGA SVETA — KATERE NALOGE BI MORAL DELAVSKI SVET REŠEVATI TAKOJ — KAKO SI ZAMIŠLJAŠ DVIG PRODUKTIVNOSTI IN KJE SO SKRITE REZERVE V PODJETJU IN V TVOJEM OBRATU?

Prvega smo pobarali Domnika Selana — metalurški obrat. Tovariš Selan je bil sedaj že drugi izvoljen v delavski svet. »Na uvedbo ekonomskih enot gledam povsem pozitivno, vendar pa so mi še marsikatera vprašanja v zvezi z EE povsem nejasna. Mnenja sem, da bi moral o strukturi in vsebini ekonomskih enot mnogo več pisati tudi naš časopis.

Glede nalog delavskega sveta menim, da bi bilo treba čimprej urediti zračenje v metalurških obratih, bolje organizirati pravo delo in dvigniti produktivnost z novimi stroji. Mnenja sem, da pri nas ni kakih posebnih skritih rezerv, ker je plan zelo napet.«

Inž. Gabrijel Erzin — tehnična služba, je bil izvoljen v delavski svet prvič. »V komercialnih oddelkih bo treba poiskati take oblike stimulacije, s katerimi bo mogoče nagraditi ljudi po učinku. Glede neposrednih nalog delavskega sveta menim, da bo treba krepko zgrabit, da bo letošnji plan dosežen in ustvarjeni pogoji za realizacijo plana prihodnje leto. Menim, da pri nas še vse premalo spoštujemo dinar. Glede skritih rezerv pa sem mišljenja, da jih imamo zelo veliko prav v delavskem svetu, če nam bo uspelo, da se čimbolj vključimo v delo.«

Josip Podobnik — pločevinarna. — »V delavski svet sem izvoljen prvič. Prav je, da so bile osnovane ekonomske enote, vendar mislim, da bi morale biti dobro povezane, da ne bi vleklo vsaka na svoj konec. Pri nas bi bilo treba urediti umivalnico. Za dvig produktivnosti bi bilo treba še naprej šolati kadre in kupovati nove koristne stroje. Pri nas n. pr. bi potrebovali stroj za valjanje.«

Ivan Jesenšek — gradnja strojev in naprav — je bil izvoljen že drugi v delavski svet. »Menim, da je bila uvedba EE nujna, vendar bodo imele precej težav, preden se bodo dokončno uveljavile. Najvažnejša naloga delavskega sveta v bližnji bodočnosti pa je, da bo ekonomske enote res uresničil. Dvig produktivnosti pa si predstavljam s pravilno politiko nagrajevanja ljudi, boljšo organizacijo dela in boljšim strojnimi parkom.«

Alojz Nahtigal — gradnja hidravličnih strojev. »V delavski svet sem bil sedaj izvoljen že drugič. Od novega delavskega sveta in ekonomskih enot pričakujemo, da bo uredil finančna vprašanja, vprašanja nabave težkih strojev in strokovnega izpolnjevanja kadrov. Skrite rezerve podjetja so v boljši organizaciji dela.«

Vlado Gerdina — gradnja dieslovih motorjev in talnih transportnih sredstev. »V delavskem svetu sem prvič. Pričakujemo, da bo delavski svet v naši EE premostil težave pri nabavi različnih potrebnih delov. Prav tako bo potrebno urediti odnose s kooperanti, ki ne izpolnjujejo rokov in zaradi tega pri nas včasih proizvodnja stoji. Z ekonomskimi enotami še nisimo dovolj spoznani in menim, da bi morali na straneh našega časopisa pisati o tem mnogo več. Pri nas potrebujemo za dvig proizvodnje še več prostora in skrajšanje zamudne poti dokumentacije. Želimo več nekvalificiranih delavcev.«

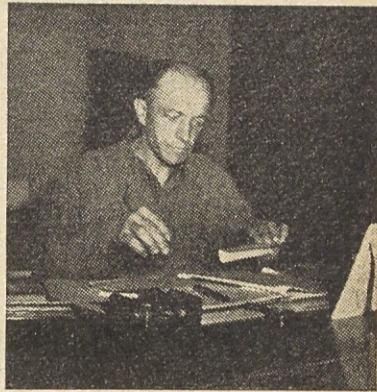
Ksenija Šmid — računovodski in prodajno-projektivni sektor. »V delavski svet sem bila izvoljena prvič. Gleda združitev računovodskega obratnega DS in obratnega DS PPB sektorja menim, da se vsaj v začetku ljudje še ne bodo znašli v novem položaju. Čas bo pokazal, ali je bila združitev umestna ali ne. Za dvig produktivnosti bi bilo potrebno, da pri različnih tehnoloških postopkih prenehamo z vsako birokracijo in uredimo dokumentacijo. Potrebno bi bilo vzgajati delavce v zavestne člane kolektiva, kar bi nedvomno v pre-

cejšnji meri prispevalo k dvigu delovne storilnosti.«

Vilko Krapež — kadrovska služba. »V delavski svet sem izvoljen prvič. Prepričan sem, da bodo EE pokazale realnejšo sliko poslovanja posameznih obratov. Z novo organizacijo podjetja bodo verjetno odpadli tudi očitki, da delajo nekateri obrati v korist drugih. Posamezne ekonomske enote pa bodo verjetno vsaj v začetku malo »šepale«, ker nimajo dovolj strokovnega kadra. Ena prvih nalog novega DS bo morala biti, da se bodo čimprej rekonstruirali metalurški obrati, da tovarna usvoji proizvodnjo dieslovih motorjev, nabavi nove stroje in ljudi. Skrite rezerve za dvig proizvodnje so v uvedbi dveh, za težke stroje pa treh

izmen. Nemogoče zveni, da plačujemo za drage stroje amortizacijo za 24 ur, uporabljamo pa jih največkrat samo osem ur. Tudi delavce bo treba ožje specializirati.«

Stane Pogačar — oskrbovalni obrati. »V delavski svet sem bil izvoljen letos že drugič. Menim, da se bo po novi reorganizaciji podjetja prisiljena vsaka EE boriti, da bo s čim manjšim številom ljudi ustvarila čim več. Novi DS se bo moral truditi, da bo proizvodni program izpolnil po kvaliteti in asortimanu. Tudi pri izpolnjevanju rokov bo moral DS izreči svojo energično besedo. Po mojem so skrite rezerve podjetja v ažurnosti, strokovnosti in natančnosti dela.

Razvojne smeri ladijskih pogonskih strojev

Društvo inženirjev in tehnikov v Splitu je pred kratkim priredilo strokovno posvetovanje o problemih ladjedelništva. Udeležila sta se ga tudi predstavnika našega podjetja. Za naše čitatele bo morda zanimivo, če jih seznanimo z nekaterimi ugotovitvami posvetovanja, ki se nanašajo na ožje področje ladijskih pogonskih strojev, upoštevajoč namreč, da se Litostroj že krepko uveljavlja kot izdelovalec ladijski Diesel motorjev.

Za ocenitev današnjega stanja v zadevi ladijskih pogonskih strojev navajamo nekaj števil iz l. 1959. Tonaža brodov na svetu dosega 125 milijonov BRT, ki so porazdeljene na 35.336 ladij. Od tega je 44% ladij opremljenih s parnimi pogonskimi stroji, medtem ko 56% ladij pogonjajo motorji. Po tonaži je ladij s parnim pogonom 59%, z motornim pa 41%. Iz navedenih števil sledi, da imajo parni pogon predvsem ladje večjih nosilnosti in da prevladuje motorni pogon na manjših ladjah. Povprečna tonaža ladje s pogonom s parnim batnim strojem je 2960 BRT, s pogonom s parno turbino 11.100 BRT in pogonom s Dieslovim motornim pogonom je 61% takih, katerih tonaža je izpod 1000 BRT.

Klasični pogonski stroj — parni batni stroj — je v odmiranju. Moči, ki jih dandanes zahtevamo od pogonskih enot, se s parnim batnim strojem ne dajo več doseči. Razen tega pa tudi slab izkoristek, ki ga ima parni batni stroj, preprečuje, da bi le-ta lahko uspešno konkuriral Diesel motorju na področju manjših moči.

Kljub temu je še vedno parni batni stroj tisti, ki daje pogonsko energijo več kot 35.000.000 BRT svetovne flote, kar dokazuje izredno vzdržljivost te vrste pogonskih strojev. Največje število ladij, opremljenih s parnim batnim strojem, je v angleški floti. V naši državi pogonja parni batni stroj 47% števila ladij.

Področje največjih moči v pogonu ladij je osvojila parna turbina. Vendar je tudi njena tekma z Dieslovim motorjem težka. Ekonomičnost procesa z Dieslovim motorjem presega ekonomičnost procesa s parno turbino. Z večanjem tlaka in temperature sveže pare se sicer ekonomičnost procesa s parno turbino lahko izboljša, vendar pa je taka rešitev opravičljiva samo pri velikih močeh. Iz podatka, da je bilo od ladij, zgrajenih v prvem trimesečju 1959, opremljenih s parnimi turbinami komaj 17% enot, ki na predstavljajo 48% v tonaži, je trditev, da je uporaba parne

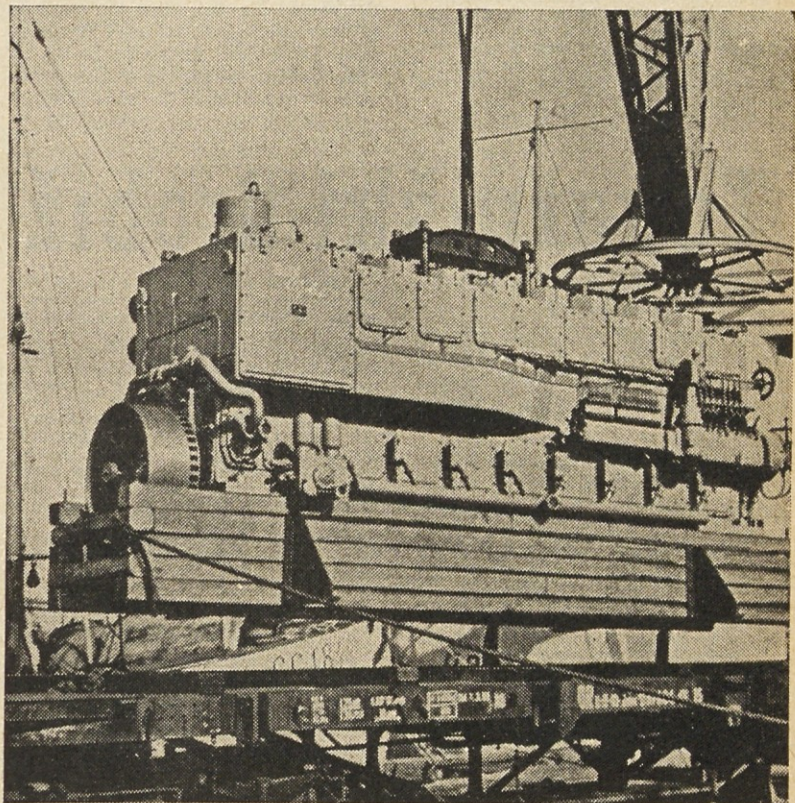
turbine omejena na največje enote, dovolj podkrepjena.

Bistvena poteza sedanega razvoja ladijskih pogonskih strojev pa je povečana uporaba Diesel motorja in njegovo prodiranje v vedno večje ladje. V zadnjem desetletju so ladijski Diesel motorji prešli v ogromno razvojno pot in kot pogonski stroji so prodrli že do moči 25.000 KS. Vsekakor je osnovna prednost Dieslovega motorja v njegovi tekmi s parnim strojem njegov dober izkoristek. Vendar so šele uspele tehnične izvedbe vodilnih proizvajalcev Dieslovih motorjev omogočile, da je lahko Diesel motor uspešno

je, da se zveča srednji efektivni tlak v cilindru. Ta je sedaj pri teh izvedbah do 9 kp/cm² in čez. Povečanje srednjega efektivnega tlaka dosežemo s tako imenovanim nabijanjem cilindra.

Izpušni plini iz Dieslovega motorja pogonjajo plinsko turbino, ta pa kompresor, ki dovaja v cilindru zrak, potreben za zgorevanje. S povečano količino zraka v cilindru pa je mogoče zgorevanje večje količine goriva in tako dosežemo večjo moč cilindra.

Nedvomno je najvažnejši ukrep za doseganje večjih moči po cilindru prav večanje srednjega efektivnega tlaka in prav kombinira-

8-cilindrski ladijski diesel motor familije Alpha, tipa 490 R. Motor ima moč 960 KS pri 310 o/min. Premer cilindra 290 mm, gib bata 490 mm. V delu imamo 10 takih motorjev

posegel v borbo tudi na področju velikih moči. Ali mu bo uspelo izriniti parno turbino, bo pokazala prihodnost.

Danes imamo motorje z močmi od 1500 do 2000 KS po cilindru. Pri 10 do 12 cilindrijskem motorju daje to moči od 15.000 do 24.000 KS.

Te velike moči so bile dosežene po dveh poteh.

Predvsem se cilindri dimenzij sko večajo. Tako imajo največji cilindri premer do 900 mm in gib bata do 1800 mm. Drug ukrep pa

no delovanje Dieslovega motorja s plinsko turbino je omogočilo izredno hiter in uspešen razvoj Dieslovega motorja.

V najnovšem času se kot pogonska energija ladij pojavlja tudi atomska energija. V tem primeru se toplotna energija, ki se sprošča pri termonuklearnih reakcijah, predaja vodi, ki se uparja in ta para pogonja parno turbino. Ali bo gradnja takih ladij ekonomska upravičena, se bo šele pokazalo.

Inž. Darinko Kolbl

V boj za znižanje obratnih nesreč

Koristno društvo

Ški približno 7 milijard dinarjev na leto. Ni naključje, da se je pojavila živa potreba po zmanjšanju te obšutne izgube — na kar najmanjšo mero. Precej nesreč je predvsem v kovinarski industriji, zlasti pri individualni proizvodnji.

Vsekovsod poskušajo uvesti razne zaščitne ukrepe, da bi se število nesreč znižalo. Predvsem je tu na prvem mestu vzgoja vseh zaposlenih, a posebno pozornost dajejo vsem novincem.

Tudi naše podjetje daje HTV čedalje večji poudarek. V kratkem bomo izdali pravilnik o nagrajevanju tistih, ki bodo v tej humani borbi proti nesrečam sodelovali. Nenehen porast nesreč v zadnjih letih nam je to potrebno narekoval.

V pravilniku bodo zajeta vsa delovna mesta delavcev, skupinovodij, brigadirjev in mojstrov. Prav tako pa bodo nagrajeni tudi ostali člani kolektiva, če se bodo vključili v boj za znižanje obratnih nesreč. Pravilnik so obravnavali tudi že obratni DS in si od tega obetamo vsi kar najboljše uspehe.

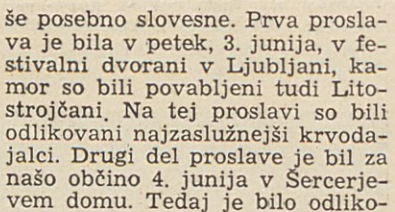
Delavci in delavke, ki ste vsak dan izpostavljeni neugodam, uporabljajte zaščitna sredstva, ki vam jih nudi podjetje; preprečujte morebitne nesreče, da prihranite sebi bolečine, družini vrnete zdravega očeta ali mater, podjetju pa prihranite veliko prepotrebni finančnih sredstev, ki jih bo lahko namenilo za stanovanje, šole, igrišča in drugo.

VILKO KRAPEŽ

LITOSTROJČAN

Pred nekaj dnevi se je vrnil z Danske naš tov. Mario Vilhar, ki je tam priredil razstavo svojih slik in kipov. Danski časopisi so o tem poročali in se pohvalno izražali o njegovih delih. V razgovoru ob vrnitvi nam je tov. Vilhar povedal: »S svojo razstavo na Danskem sem zadovoljen, saj sem si že četrtri pridobil tamkajšnje publiko. Prav tako sem bil vesel srečanja s člani našega kolektiva, ki sem jih obiskal v Friderikshavnu. Hvaležen sem vsem, ki mi na moji poti likovnega uveljavljanja materialno in moralno pomagajo. Svoja znanja na Danskem sem izkoristil tudi za vzpostavitev prijateljskih stikov med Piranom in danskim mestom Kerteminde, kar je pozdravilo vse dansko časopisje.

vanih devet krvodajalcev z zlato značko, s srebrno pa 52. Zlato je dobil tisti, ki je že desetkrat prostovoljno dal kri, srebrno pa tisti.

Dne 6. junija so na zavodu za transfuzijo snemali za televizijski prenos krvodajalce iz Litostroja, ki so bili letos še posebej deležni pohvale zaradi velikega odziva na krvodajalsko akcijo.

Zanimivo je tudi to, da v primeru, če delavec večkrat krši predpise HTV, vodstvo tovarne piše opozorilno pismo ženi nediscipliniranega delavca, kar po zatrjevanju članov delegacije zaleže več kot vsi tovarniški opomini in denarne kazni...

LITOSTROJČAN!

**Izrabi ugodnosti, ki ti jih nudi
podjetje na letovanju v predse-
zoni in po njej!**

Novi kadri za našo tovarno

V torek, dne 31. 5. ob 10. uri dopoldne, je bila v jedilnici internata prisrčna slovesnost. Direktor industrijske šole tov. Pavel Perko je izročil glavnemu direktorju Litostroja tov. Ivanu Kogovšku 45 letošnjih absolventov. V svojem govoru je tov. Perko žaželel mladincem mnogo uspeha na njihovem delovnem mestu v tovarni ter se obenem zahvalil upravi podjetja za skrb in podpora, ki jo posveča šolanju kadrov. Za njim je direktor tov. Kogovšek v kratkih besedah orisal naloge, ki čakajo absolvente v podjetju in na koncu nagradil tri najboljše s praktičnimi darili. Slovesnost je potekala v prisrčnem in tovariškem vzdušju.

ena skupina spoznala surovinsko bazo Litostroja in celotno pot izdelka od surovine do dokončne oblike. Druga skupina pa si je ogledovala metalurške obrate.

To je bil verjetno prvi poskus

Ko je po Celovski cesti meseca
naja tekla Titova štafeta, so se
na pločnikih zbrali tudi mnogi
litostrojčani, ki so jo pristrčno
pozdravili.

Z reorganizacijo našega podjetja in uvedbo ekonomskih enot so mnogi oddelki in tovariši spremenili svoja sedenja mesta in hkrati menjali tudi svoje telefone. Sprič te nastaja v podjetju včasih zmeda brez potrebe. Prav bi bilo, da mislijo odgovorni tovariši na vse te stvari in izdajo zadostno število novih internih telefonskih imenikov.

Pred kratkim so v bližini našega uredništva delavci Mestne kanalizacije namestili posebno kovinsko napravo, podobno vrhnemu delu rakete, ki se imenuje ombrograf in služi za merjenje padavin. Na podlagi podatkov, ki jih beleži v notranjosti nameščena naprava, urejajo kanalski kataster, ki služi za preračunavanje in nameščanje pravičnih velikosti kanalskih ceví.

Dne 27. maja nas je obiskala štiričlanska češka sindikalna organizacija elektrogospodarstva, ki jo je vodil sekretar sindikata elektrogospodarstva Josef Irasek. Gostje so se zanimali v glavnem za delo sindikata in organov delavskega samoupravljanja.

Pred nedavnim nas je obiskala 5-članska indijska mladinska delegacija, ki se je zadržala v našem podjetju skoraj 4 ure. Člani delegacije so se zanimali za šolo in internat Industrijske kovinske šole ter za njuno delo.

V mesecu maju so nas obiskali slušatelji politične šole. V razgovoru o naših izkušnjah z novoorganiziranimi ekonomskimi enotami, o porastu storilnosti spričo novih načinov nagrajevanja, posebno pa prizadevanja organov upravljanja v zvezi z letnim povečanjem bruto produkta in o tem, kakšne ekonomske uspehe pričakujemo od nameravanih rekonstrukcij metalurških obratov, smo se ponovno prepričali, da je bil naš list slušateljem šole dober informator o vseh dogajanjih v podjetju. Razgovor pa je bil koristen tudi za člane našega kolektiva, ki so dobili nekaj koristnih nametkov za politično in gospodarsko delo.

Sredi maja nas je obiskala delegacija koroške sindikalne organizacije. Delegacija je štelala 13 oseb in jo je vodil predsednik Koroške delavske zbornice gospod Hans Scheiber. Vidnejši člani delegacije so bili: predsednik sindikata kovinskih delavcev Fritz Schmit, direktor bolnišnice blagajne Koroške Ambros Hofer, direktor delavske zbornice Hans Pablik in drugi. Spremljal jih je podpredsednik Sveta sindikatov Slovenije Branko Babič in generalni konzul FLRJ v Celovcu tov. Trampuš.

Koroška delegacija se je zanimala v glavnem za delo naših organov samoupravljanja, za tarifne pravilnike in proizvodnjo.

KOSILNI STROJ

Ze nekaj tednov brni po litostroj-
skih parkih nov 350-kubični kosilni
stroj znamke BCS, ki smo ga kupili
za 420.000 dinarjev. Novi strojek po-
kosi v 8 urah 2—3 tone trave in opravi
delo precejšnje števila koscev.

Stefan Božič in Ludvik Srež, ki ga
vodita, se s strojem zelo pohvalita.

Na zaključni proslavi ob Dnevu mladosti v Šerčerjevem domu so naši mladinci že drugič prejeli prehodni pokal, ki ga občinski mladinski komite vsako leto podeljuje najaktivnejšemu mladinskemu aktivu v občini Šiška.

Ob slovesni podelitvi tega prapora je razen godbe Srednje glasbene šole igrala tudi litostrojska godba na pi-hala.

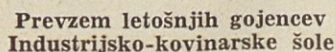
Nazadnje smo tudi ob južnem vходу v tovarno vendarle tako daleč, da nam zračnice naših koles ne bodo več pokale v sončni pripekli in krom na njih ne bu več rjavol ob dežju.

Ob južnem vходу so te dni postavili kovinsko ograjenje kolesarnice, v kateri bo prostora za 30 koles. Vendar pa se je že prve dni pokazalo, da je kolesarnica premajhna. Prav bi bilo, če bi oddelek, ki skrbi za ureditev takih naprav, mislil tudi na to.

Iz Banje Luke se nam je oglašio Martin Mlakar, kvalificirani klepar, ki je na odsluženju vojaškega roka. Takole nam p še: »Izvedel sem, da je naše podjetje z Novim letom osnovalo svoj mesečni časopis „Litostroj“, zato Vas prosim, da mi ga začnete pošiljati. Svoje perspektive vidim v našem podjetju in želim, da tudi v vojski spremljam uspehe našega kolektiva. Upam, da Vas bo veselilo, če Vam povem, da je lepo živeti v takem kolektivu kot je Jugoslovanska armada.«

LITOSTROJČAN!

Če se vpišeš v Društvo zavarovancev za primer smrti, boš morebiti pomagal tudi sebi...

Upravnik Industrijsko kovinar-
ske šole tov. Perko »izroča«
gojence šole generalnemu direk-
torju podjetja tov. Kogovšku

neposrednega zblizovanja šole s tovarno. Ob zaključku ogleda naše tovarne sta imeli obe skupini učencev plenarni sestanek, na katerem so poročali o svojih opažanjih v proizvodnji.

TAKO NAGLO NE GRE

Cistilka T. S. je prišla v naše podjetje iz hribovske vasi. V tovarni je gledala svojo prihodnost. Ko je na stopila službo, ji je prejšnja snazlika "predala" svoje posle v štirih urah. Pokazala ji je, kje mora čistiti prostore, kam mora hoditi po malico in kam po mleko, drugega nič. Seveda je ni opozorila na nevarnosti, ki ji prete med različnimi stroji (in to ni bila njena dolžnost). Tako se je po petih dneh pripetila nesreča. Seveda je morala na bolniški dopust.

Tako kot vse ostale delavce bi bilo treba o HTV predpisih poučiti tudi snažilke, da ne bi bilo več podobnih primerov.

Nove gradnje v Šiški

Servisi stanovanjskih skupnosti

Plan stanovanjske izgradnje v občini Šiški za leto 1960 je izredno obsežen in zahteven, tako z vidika potrebnih sredstev kot materiala in gradbenih zmogljivosti. Z utrjevanjem planske discipline bo mogoče doseči, da se ne bodo ponavljali primeri, ko so posamezni investitorji z odpiranjem novih gradbišč izsiljevali od kreditnih skladov sredstva za nadaljevanje gradenj. Ker je stanovanjska izgradnja na

I.					
Občina lokacija	Naziv objekta	Štev. objektov	Štev. stan. enot	Štev. sam. sob	Štev. stanovanj
Šišenska	B 9, B 20	2	78	—	78
Gospodinjstva	VI, V2, V3, V4	4	128	—	128
Celovška	Samski dom	1	81	81	—
Djakovičeva	Adaptacija	1	18	—	18
Knezova	Blok	1	40	—	40
		9	345	81	264
					305
II.					
Šišenska	B 11	1	39	—	39
Celovška	B XV, Litostroj	1	68	23	45
Celovška	Blok Megrad	1	40	—	40
Celovška	Naš dom I, II, III	3	90	—	90
Celovška	Blok Toplovod	1	40	—	40
Gubčeva	Blok Karton	1	13	—	13
		8	290	23	267
					278
III/1					
Celovška	B XVII, Lito-	1	68	23	45
	stroj	1	68	23	45
					57
III/2					
I. Prioriteta:					
Javornikova	B-1	1	68	23	45
Tugomerjeva	Rozeta od B 12 do B 21	10	430	30	400
		11	498	53	445
					472
II. Prioriteta:					
Celovška	Kompleks »Lek«	6	210	—	210
		6	210	—	210

Nove gradnje, ki so že v delu

Zgradba šišenske občine. Telefonska centrala bo v kratkem montirana. Kanalizacija. Dela potekajo po planu. Kanal polagajo po Celovški, Šišenski in Freyerjevi cesti. Vodnikova cesta. Na Vodnikovi cesti — na odseku med Pavšičevo in

STANOVANJSKA SKUPNOST V NOVIH PROSTORIH

Meseca maja so v podzidavi I. bloka poleg mlekarne na Djakovičevi cesti odprli pisarno stanovanjske skupnosti. Pisarna je opremljena s 24 stoli in konferenčno mizo.

LITOSTROJČAN!

Tudi junija je prijetno letovati na morju!

V tem mesecu je temperatura morja povprečno 22 stopinj Celzija.

Dne 22. maja so pionirji pionirskega odreda »Hinka Smrekarja« praznovali Dan mladosti. 850 pionirjev in mladincev je s svojimi učitelji in s pionirskim starešinskim svetom krenilo na pot v neznano. Prva skupina se je ustavila na Gornjem Igu in počastila partizansko pokopališče s položitvijo venca. Nato je z avtobusi nadaljevala pot do križišča, kjer so jih čakali vodiči in dva pionirja. Pio-

Seznam lokacij za pričetek novih gradenj

Po 1 blok v Verovškovi in Dretnikovi s skupno kapaciteto 75 stanovanjskih enot; 1 blok ob Celovški s 40 stanovanjskimi enotami za Toplovod; 2 bloka Na Jami z 80 stanovanjskimi enotami za ObLO Šiška; 2 bloka Na Jami s 60 stanovanjskimi enotami za stan. zadrugo Litostroj; 1 blok ob Ruski s 40 stanovanjskimi enotami; 1 samski dom na Celovški z 72 stanovanjskimi enotami za Obrtno zbornico; 102 vrstni hiši Pod hribom, Ob Vodnikovi, Pavšičevi in Bregarjevi za potrebe stanovanjskih zadrug in Zavoda za združeno gradnjo; 10 individualnih hiš.

2.200.000 dinarjev za servisne delavnice

Za ustanovitev in opremo servisnih delavnic in služb za pomoč gospodinjstvu je naša občina za letošnje leto predvidela dotacijo v znesku 2.200.000 dinarjev.

Razvoj servisnih delavnic

Ena izmed najvažnejših nalog stanovanjske skupnosti je, da uredi servisno službo, ki naj s praktičnimi in ceneniimi uslugami razbremeni delovnega človeka in izboljša njegov gnetni položaj.

Servisna delavnica za določeno obrtno dejavnost bo s svojim solidnim delom in primernimi cenami onemogočila kakršno koli drugo dejavnost, ki bi si kopičila dobiček na račun potrošnika.

Stanovanjska skupnost Litostroja, ki se zaveda te svoje dolžnosti do družbe, je že ustanovila svojo servisno delavnico. Na tem terenu so bile zgrajene stanovanjske zgradbe prav v času, ko je primanjkovalo dobrega instalacijskega materiala, tako da so te naprave potrebne stalnega popravila. So primeri, da so posebno vodovodne naprave že tako dotrajane, da morajo potrošniki plačevati po 200 in več dinarjev za vodo, kot je običajna poraba.

Servisna delavnica na terenu Litostroja ima te dejavnosti: popravila električne napeljave, vodovoda, mizarska in pleskarska dela; ima pa tudi ključavničarsko delavnico. Servisna delavnica bo razširila svojo dejavnost že na ostale potrebe, kot so krovstvo, kleparstvo, popravila radijski aparatov itd.

Postopek za naročilo in opravilo je enostaven. Stranka naroči popravilo v pisarni stanovanjske skupnosti, kjer napišejo naročilnico in jo takoj oddajo vodstvu servisne delavnice, ki napiše delovni nalog. S tem delovnim nalogom se delavec zgasi pri stranki, opravi zahtevano delo, na delovni nalog vpiše uporabljeni material in število delovnih ur, kar mora naročnik potrditi s svojim podpisom. Računovodja stanovanjske skupnosti pošlje potem račun v izplačilo naročniku. Postopek je enostaven in hiter, kar je posebno važno prav pri popravilu instalacijskih napak.

Vodstvo servisne delavnice še nima svoje stalne delovne sile; popravila opravljajo kvalificirani delavci v svojem prostem času pod določenimi pogoji, in to v dopoldanskem in popoldanskem času, kakor so pač prosti. Tak delavec opravlja torej strokovna popravila po posebni pogodbi, za kar prejme pogojeni urni zaslužek, dobi pa še poseben dodatek, če pri popravilu uporablja svoje orodje.

Servisna delavnica nabavlja ves material in ga po isti ceni zaračuna naročniku. S takimi obrtnimi uslugami opravi torej servisna delavnica

Stanovanjska skupnost »Milan Majcen«, tajništvo v Jesenkovi ulici 1

Servisi:

Sivalnica posluje v Medvedovi ulici 22 vsak dan od 6. do 14. ure Režijska ura določena od 80 do 100 din.

Mizarski servis posluje v Medvedovi 22, vsak dan od 6. do 14. ure. Režijska ura od 200 do 240 din.

Instalaterski in ključavničarski servis posluje in sprejema naročila v popoldanskem času od 15. do 17. ure v Medvedovi ulici 22.

Cevlarski servis posluje na Celovski cesti 41, od 7. do 12. in popoldne od 14. do 17. ure. Cena: za popravilo moških čevljev — podplati s petami 750 din, brez pet po 650 din, za ženske čevlje pa od 400 do 550 din.

Stanovanjska skupnost »Vinko Smrekar«, pisarna na Celovski cesti 81

Servisi:

Sivalnica posluje na Celovski cesti 81 vsak dan od 6. do 14. ure (za stranke od 8. do 12. ure). Dvakrat tedensko tudi v popoldanskem času — v ponedeljek in sredo od 15. do 18. ure. Režijska cena 105 din.

Servis za izposojanje gospodinjstev strojev:

a) sedež Celovska 101 pri Škerjancu

b) v Gasilski 5.

Cena za izposojeni stroj 20 din na uro.

Stanovanjska skupnost »Serčerjevo«

Servisi:

Knjigovodski servis za hišne svete posluje v Kebetovi ulici (provizorij). Za usluge plačujejo hišni sveti od 24 stanovanj 1500 din mesečno.

Servis za izposojanje gospodinjstev strojev v Kebetovi ulici (provizorij) Česnikova 16. Cena za izposojeni stroj: loščilec 30 din na uro, za sesalec po 20 din na uro.

Otroška ustanova za predšolske otroke ob Kebetovi ulici posluje od 7. do 15. ure. Starši plačujejo po 700 din mesečno za otroka brez hrane.

Stanovanjska skupnost »Litostroj«

Servisi:

Knjigovodski servis za hišne svete posluje v Djakovičevi ulici št. 4 od 15. do 19. ure. Cena za usluge 3% od stanarine.

Elektroinstalaterski in ključavničarski servis. Cene za usluge 250 din na uro. Otroška ustanova v Korotanski ulici za 35 otrok z oskrbo (kosilo in malica). Starši plačujejo 2500 din mesečno. Posluje od 6. do 15.30.

PRENOVLJENA PRODAJALNA SADIJA

Pred kratkim so na Djakovičevi cesti prenovili in ponovno odprli prodajalno sadja in zelenjave. Žive barve ultrapasa in nove košarice iz žice ob stenah učinkujejo prijetno in sveže. V tej trgovini je ob vsaki dnevni uri vedno precej kupcev in ne bi bilo napak, če bi začeli misliti na razširitev lokala. S preureditvijo stare trgovine je omogočeno kulturnejši in higienejši nakup, pa tudi prodajalke bodo imele nekoliko olajšano delo.

NOVA URARSKA DELAVNICA

Na Celovski cesti 105 bodo odprli novo urarsko delavnico, ki bo popravljala ure, števec, signalne naprave in druge naprave, ki delujejo po principu ur. V delavnici bodo zaposleni trije urarji in bo kolektivno upravljana. Za začetne potrebe bodo dobili v obliki posojila iz družbenega občinskega sklada 300.000, za obratna sredstva pa 330.000 dinarjev.

Drobne občinske novice

ŠIŠENSKI OTROCI NA LETOVANJU

Od 24. junija naprej bodo Zveza prijateljev mladine Občinskega ljudskega odbora Šiške in še nekatere druge organizacije organizirale letovanje šolskih in predšolskih otrok na Pagu, v Poreču in v Srednji Dobravi pri Radovljici. V treh izmenah bo letovalo 800 otrok. Celotna oskrbovalnina za enega otroka bo znašala 7.000 dinarjev. Vsaka izmena bo trajala tri tedne.

ŠEST TRAFOPOSTAJ V NAŠI OBČINI

V naši občini bo v letošnjem letu Elektro-Ljubljana mesto dogradilo šest trafa postaj. Stale bodo v Soferjevi ulici, pri Mestnih blokih, v Aleševčevi ulici, Obirski ulici, pri upravni zgradbi ObLO Šiške in na Djakovičevi cesti. Za to gradnjo bo investirano skupno 30 milijonov dinarjev.

Z ZBOROV VOLIVCEV

- 67., 68. in 69. volilna enota v Šiški je po vojni zrastle ogromno stanovanjskih blokov, nihče pa pri tem ne misli na organiziranje obrtnih uslužnostnih delavnic. Treba je urediti čim več servisov!
- 13., 16. in 25. volilna enota, Hinko Smrekar. Na našem terenu bi nujno potrebovali pralnico, sodobno samopostrežno trgovino in čim več servisnih delavnic.
- 3. in 4. volilna enota Milana Majcna. Zagotoviti je treba sredstva za gradnjo obrata družbene prehrane.
- Volilna enota v Dravljah. Z nenehnim večanjem Dravelj, ki so bile pred vojno vas pri Ljubljani, je potrebno zgraditi potrošniški center.
- 26. in 27. volilna enota v Zgornji Šiški. Zgraditi je potrebno obrat družbene prehrane, restavracijo in kino.
- Zbor volivcev terena Litostroj. Trgovina Korotan ne ustreza več povečanim potrebam in bi jo bilo potrebno modernizirati.

S SEJE OBEH ZBOROV OBČINE ŠIŠKA

Dne 24. maja je bila v mali kino dvorani Litostroja 27. seja obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Šiške. Na njej so razpravljali o problematiki šolskih kuhinj, šolskih mlečnih kuhinj in o problematiki otroško-varstvenih ustanov. Sklenili so tudi, da se na področju naše občine osnuje urarska delavnica ter razrešili

oziroma imenovali predsednika Sveta za zdravstvo ObLO Šiška.

TERENSKI ODBOR SZDL SPOROČA

Na seji dne 7. 6. 1960 je bil sprejet sklep, da bodo odborniki za vsako posamezno volilno enoto sklicevali vsaj 14 dni po en diskusijski sestanek, na katerem bodo v obravnavi vse tekoče pereče zadeve. Odborniki bodo članom in volivcem odgovarjali na njihova vprašanja in jim dajali vsa ostala pojasnila in navodila.

LITOSTROJ

20. Volilna enota: — odbornik Anton Kovačič
- Obirska: 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 21-a, 22, 23-a, 24, 25, 25-a, 26, 27, 27-a, 28, 29, 30, 34, 44
21. Volilna enota — odbornik Franc Križaj
- Obirska: 1, 2, 3, 4, 5, 5-a, 6, 7, 7-a, 8, 9, 9-a, 10, 11, 16
- Celovška: 124, 126, 128, 130, 132, 134, 134-a, 142, 144, 146
22. Volilna enota — odbornik Daniel Cuk
- Ljubljanska: 7, 9, 13, 13-a
- Djakovičeva: 10
23. Volilna enota — odbornik Anton Bezek
- Djakovičeva: 21, 23, 25, 30, Zel. internat, IKS, Barake, 4, 9, 15, 6, 11, 17, 8, 13, 12, 14, 16, 24, 26, 28, 36, 47, 19
- Celovška: 160, 160-a, 162, 164, 172, 180, 180-a
- Ob kamniški progi: Mostovne delavnice
24. Volilna enota — odbornik: Ing. Vitja Rode
- Drabošnjakova: vsa
- Celovška: 166
- Korotanska: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 18-a, 18-b, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 28
- Gutsmanova: vsa
- Andrejševa: vsa
- Djakovičeva: 53, 55, 57, 51, 37, 45, 38, 47

LITOSTROJ

- 17.—19. VI. ameriški barvni cinemascope film »Obrat na Atlantiku«
- 20.—21. VI. italijanski barvni film »Raj na zemlji«
- 22.—23. VI. angleški film »V sencilijotine«
- 24.—26. VI. jugoslovansko-češki barvni film »Zvezda potuje na jug«
- 27.—28. VI. ameriški barvni film »Zakon divjine«
- 29.—30. VI. ameriški barvni film »Bagdadska sirena«
- 1.—3. VII. jugoslovanski film »Tri četrtine sonca«
- 4.—5. VII. ameriški barvni cinemascope film »Dirka za soncem«
- 6.—7. VII. ameriški barvni vstavision film »Kovinska zvezda«
- 8.—10. VII. ameriški barvni cinemascope film »Anastazija«
- 11.—14. VII. ameriški barvni cinemascope film »Sayonara«
- 15.—17. VII. angleški cinemascope film »Interpol«

Šport

Športu pravo pot

Da ustanavljamo športne aktivne v tovarnah, je vsekakor razveseljivo. Tudi v naši tovarni naj ta športni aktiv nudi delavcu športno razvedrilo. Ne bi bilo prav, da bi utrujenega delavca obremenjevali še s takim in tako napornim športom, ki bi zahteval celega človeka. Šport v tovarnah naj bi organizirali v obliki športnih iger, za katere se danes delavci-športniki zelo zanimajo. Moje mišljenje je, da je treba obdržati in gojiti dosedanja medobratna tekmovanja. Ker pa je naše podjetje veliko, naj bi se razdelili v štiri tekmovalne enote, ki bi ločeno tekmovali z ostalimi podjetji.

Če kdo misli, da je treba tudi v Litostroju ustanavljati nove sekcije in si prizadevati, da bi le-te sodelovale pri različnih tekmovanjih z ostalimi registriranimi klubi in težile za visokimi rezultati, je v zmoti.

Novoustanovljeno športno društvo Litostroj je po številu že tretje. Prvi dve sta propadli. Vprašujem se, kaj bo dočakalo tretje, sedanje društvo, če bi vztrajalo na napačni poti prvih dveh.

Skrajni čas je, da si razčistimo

NAŠI PIONIRJI V KOPRU

Dne 15. maja je bilo v Kopru republiško strelsko tekmovanje, ki sta se ga udeležila naša pionirja Marjan Lekše in Peter Mužič. Marjan Lekše je dosegel 172, Peter Mužič pa 170 od 200 možnih zadetkov. S tem rezultatom sta se uvrstila med najboljša pionirje-strelce v Sloveniji, za kar sta prejela diplomu in darila; hkrati sta se uvrstila med tekmovalce za državno strelsko prvenstvo, ki bo v Beogradu.

Franjo Kričaj

USPEHI STRELSKE DRUŽINE

Dne 22. maja 1960 je Strelska družina organizirala mladinsko strelsko tekmovanje v počastitev Dneva mladosti. Tekmovanje je obsegalo občino Šiška; zastopane so bile družine: Tone Sušteršič, Jelenov žleb, Agroservis in 3 ekipe Litostroja.

Prvo mesto je zasedla ekipa Litostroja. Največ krogov je dosegel Marjan Lekše (169 od 200 možnih).

Dne 24. maja je Strelska družina Litostroj poslala 7 ekip na nočno streljanje v počastitev rojstnega dne maršala Tita.

Izmed 136 ekip je naša družina zasedla 4. mesto. Za odličen uspeh je prejela v znak priznanja diplomu od Okrajnega strelskega odbora.

Franjo Kričaj

LITOSTROJČAN!

Z vpisom v Društvo zavarovancev za primer smrti boš dokazal, da ti b. je v prsih toplo človeško srce!

Zanima Vas

POROKE

16. IV. Amar Jelečevič — jeklolivarna, Ludvik Krošelj — siva livarna; 30. IV. Anton Grškič — tehnični biro, Hasan Brunič — obdelovalnica, Vasja Krča — kadroviski oddelek; 14. V. Matija Starešinič — transport; 21. V. Jakob Suštar — siva livarna, Peter Zajc — siva livarna; 28. V. Dominik Povše — transport.

Vsem mladoporočencem ob vstopu v novo življenje delovni kolektiv iskreno čestita!

ROJSTVA

11. aprila je rodila dečka Jožica Serjun. Ob tem dogodku ji delovni kolektiv iskreno čestita!

PRIŠLI

Franc Škraba, Zdravko Anžin, Anton Gorenc, Jože Hrovat, Anton Čeh, Ivan Grivec, Karel Remar, Ivan Tratar, Rok Kovačič, Franc Murgelj, Janez Košir, Anton Plut, Vladimir Pavlovič, Rudi Horvat, Hasan Beganovič, Hasib Skakič, Salko Abdič, Osman Beganovič, Dragutin Tomažič, Ivan Bišof, Mihael Živčič, Stjepan Gerencir, Ivan Mesarič, Josip Štajglin, Mirko Minarič, Milan Živkovič, Franc Bohte, Anton Nahitigal, Josip Knez, Franc Vidmar, Alojz Rojc, Jože Drobne, Marinko Bogdanič, Zenja Harasin, Stjepan Horvat, Živojin Guculovič, Alojz Žnidaršič, Jožef Suštaršič, Anton Koželj, Silvester Golf, Marija Tr-

pojme — športno društvo ali delavske športne igre, kakor imenujemo to vrsto tekmovanja med delavci v tovarni sami in tekmovanja med podjetji. Ta vrsta tekmovanja je pristopna delavcu po težkem delu, drugič pa ne terja velikih finančnih sredstev. Vsak športnik, ki meni, da bi lahko dosegel višjo kvaliteto, se lahko vključi v zunanja športna društva.

Komisija za delavske športne igre pri občinskem sindikalnem svetu naj bi organizirala pomladansko in jesensko tekmovanje

med posameznimi podjetji v naši komun.

Kako pa je s športnimi prostori? O gradnji posebnih športnih objektov v Litostroju ni misliti. Prihaja čas, ko se bo uveljavila zamisel tov. Jožeta Jagra, ki je nekoč dejal:

»Litostroj naj bi prevzel v lastna obratna sredstva dom Partizana v Zg. Šiški. Ustanovi naj se skupen sklad šišenskih podjetij in dogradi naj se stadion. Za izkoriščanje obeh objektov pa naj se uredi razumno sestavljen urnik.«

Milan Vidmar

Le tako vneto naprej

Program športnega društva Litostroj je bil po zamisli ustanoviteljev zelo bogat in pester. Ze takrat smo bili trdno prepričani, da naši agilni športniki ne bodo ostali samo pri besedah.

Po programu društva je bilo razpisano športno prvenstvo tekmovanje za leto 1960 v nogometu, odbojki, rokometu, namiznem tenisu, kegljanju, balinanju, streljanju, smučanju in lahki atletiki. Prvenstvo bo odigrano spomladi v počastitev Dneva mladosti in jeseni v počastitev štirinajstletnice obstoja našega podjetja.

Pravico do tekmovanja imajo vsi člani kolektiva, najsi so člani društva ali pa so registrirani pri posameznih športnih zvezah za druga športna društva in klube. Tekmovalna enota, ki iz vseh tekmovalnih disciplin izbere najvišje število točk, prejme naslov najboljša tekmovalne enote in pokal Litostroja ter spominsko darilo v trajno last.

Do sedaj je bilo izvedenih že precej tekmovanj po tem programu. Pri tekmovanju v namiznem tenisu, v katerem je sodelovalo dvanajst ekip, je prvo mesto dosegla tekmovalna enota metalurških obratov v sestavi Konic, Hudolin in Vengust, ki so vsi zaposleni v modelni mizarni.

V polnem teku je medobratno tekmovanje v nogometu, pri katerem sodeluje šest ekip, in sicer dve iz metalurških obratov, ena iz oskrbovalnih obratov, ena iz PPB, še ena ekipa iz treh ekonomskih enot proizvodnih obratov in ekipa naše Industrijske šole. Odigranih je bilo že šest tekem in je do sedaj najboljša ekipa metalurških obratov. V teku je tudi tekmovanje v streljanju in kegljanju.

pin, Ludvik Janežič, Martin Nemanič, Franc Hribar, Atif Salkič, Andrej Atelšek, Uroš Grahovec, Stanislav Preskar, Ivanka Okorn, Anton Velkovrh, Jože Blatnik, Ivan Črešnjar, Stanislav Štih, Štefan Šorli, Jožef Urana, Ivan Vrabec, Anton Levačič, Antonija Malovrh, Miro Kežič, Adolf Ribič, Stanislav Ogulin, Alojz Korelc, Branko Sambolec, Franc Franca, Milica Perovič, Darinka Humski, Marija Kapušin, Stanko Elikan, Drago Bartol, Olga Konjar, Franc Fon, Branko Sršen, Jože Okorn, Bibiana Bukovnik, Veronika Suštar, Jože Oman, Jožica Kastelic.

O D Š L I

Sonja Koren, Amalija Kocjančič, Anton Babnik, Vladimir Drusany, Marija Setina, Inž. Miloš Turk, Jože Pfcifar, Neža Križaj, Marija Rozman, Janez Sakovič, Primož Rueh, Marija Zorko, Franjo Moharič, Bajram Kuraš, Avgust Bubeč, Petar Mesarič, Andrej Kump, Franc Blatnik, Ignac Horvat, Vladimir Dolničar, Rafael Rogac, Franc Kralj, Martin Horvat, Ivan Majič, Jože Smukovec, Ivan Pavlenč, Josip Solitič, Ante Milkovič, Anton Vidovič, Ekrem Babič, Stjepan Zadravec, Nuriya Hustič, Rudolf Sribar, Jože Jerlah, Latih Našič, Jože Grošelj, Leon Stržinar, Franc Murgelj, Hase Ibradžić, Pašaga Rekič, Alaga Huskič, Anton Pintarič, Ludvik Jernejčič, Jože Spendal, Avgust Kutnjak, Ana Proscu, Paragi Rudolf, Jože Rehberger, Peter Herakovič, Alojz Peternel, Miroslav Petek.

Po naših igriščih

BELA ŽOGICA NAD ZELENO MIZO IKS : LITOSTROJ 5:2

Dne 20. aprila sta odigrali reprezentanci tovarne in učencev Industrijske šole prijateljsko tekmo v namiznem tenisu. V tem srečanju je zmagala šola z rezultatom 5:2. Solo so zastopali: Pavao Slibar, Ciril, Klemenčič in Viljem Lukner, tovarno pa: Hudolin, Oražem in Vengust. Najboljši igravec tovarne je bil Hudolin, ki pa je moral kloniti pred prvako šole Pavaom Slibarjem, ki v tem srečanju ni bil poražen.

SLIBAR — PRVAK OBČINE ŠIŠKA

Dne 24. maja je bilo občinsko tekmovanje v namiznem tenisu. Tekmovala so ekipe in posamezniki. Naša 2. ekipa, ki so jo sestavljali Peter Dujmovič, Janez Kropivšek in Božidar Najdek, je izpadla že v polfinalu. Večje presenečenje pa nam je pripravilo tekmovanje posameznikov, kjer je zmagal prvak naše šole Slibar in s tem postal mladinski prvak občine Šiška.

OBČNI ZBOR ŠPORTNEGA DRUŠTVA »ILIRIJE«

Športno društvo »Ilirija« je imelo svoj redni letni občni zbor, na katerem so ugotovili, da ima društvo več kot 600 aktivnih športnikov. Največji uspeh sta dosegla košarkarski in nogometni klub, ki sta se v svojih disciplinah uvrstila v slovensko consko ligo. Lep napredek pa so dosegli tudi namiznoteniški igralci, kegljači in telovadci.

Za novega predsednika SD »Ilirije« je bil izvoljen tov. Franc Babnik, direktor pivovarne Union.

TEKMOVANJE INDUSTRIJSKIH IN VAJENSKIH ŠOL

Dne 24. maja je reprezentanca IKS odigrala 4 tekme v namiznem tenisu na vajenski šoli, kjer je bilo tekmovanje vajenskih in industrijskih šol Ljubljane. V vseh štirih srečanjih smo zmagali.

Viljem Lukner

PESTRA ŠOLSKA ŠPORTNA DEJAVNOST

V počastitev majskih praznikov se je na šoli »Hinka Smrekarja« močno razmahnila fizikalna dejavnost. V pionirskem pohodu je sodelovalo 50 ekip pionirjev in pionirk naše šole.

MEDNARODNO PRIZNANJE PETRU KOCJANČIČU

Na nedavni mednarodni razstavi umetniških fotografij v Bareru na Portugalskem, na kateri je sodelovalo 270 avtorjev s približno 4.000 fotogra-

Ob Dnevu mladosti so v široko zasnovanih fizikalnih prireditvah sodelovali učenci naše šole v tehle disciplinah: rokometu, nogometu, košarki in šahu. Dobre rezultate so dosegli dečki in košarki in rokometu, kjer so bili prvi, in v nogometu, kjer so bili drugi. Deklice so v rokometu morale prepustiti boljše mesto tovarišicam iz Zgornje Šiške in so se mo-JLA sta sodelovala dva pionirja, ki pa se zaradi premočne konkurence nista mogla uveljaviti.

ZAKAJ TAKO?

Nepodpisani dopisnik nas vprašuje, zakaj stanovanjski odsek ne ukrepe ničesar proti temu, da posamezne družine zaračunavajo podnajemnikom tako visoke najemnine za sobice, za katere morajo dejansko plačati dobro polovico najemnine celotnega stanovanja?

Uredništvo na nepodpisana vprašanja ne daje pojasnil, zato tudi vam ne moremo odgovoriti.

PISMO UREDNIŠTVU

Dragi tovariši!

Z veseljem smo sprejele novico o izhajanju lastnega tovarniškega časopisa. Dosedanje številke nas niso razočarale, nasprotno, prijetno so nas presenetile.

Ko želimo uredništvu čim več uspehov pri izdajanju našega lokalnega lista, želimo tudi mi: čim več gospodinjstev nasvetov (kateri sedaj pogrešamo); in želimo še, da bi list večkrat izšel. — Ne veste, kako dolgo je čakati mesec dni!

S tovariškimi pozdravi!

REZULTATI NAGRADNEGA NATEČAJA

za naslovno stran jubilejnega zbornika ob 10. obletnici delavskih svetov v Litostroju so:

1. nagrada: Peter Kocjančič 10.000 dinarjev,
2. nagrada: Estera Lampič 5.000 dinarjev.

fijami, je sodeloval tudi Litostrojčan Peter Kocjančič, ki se je s svojo fotografijo »Dinamika« uvrstil na tretje mesto ter prejel v znak priznanja bronasto medaljo. Na sliki: »Dinamika«.

NAGRADNI NATEČAJ PLANINSKEGA DRUŠTVA

Planinsko društvo Litostroj razpisuje nagradni natečaj amaterskih fotografij s planinsko motiviko, in sicer v tehle skupinah:

1. DOMAČE GORE V SLIKI
2. PLANINSKO CVETJE
3. MOTIVI IZ TUJIH GORSTEV.

Fotografije naj bodo izdelane v formatu najmanj 18 x 24 na poljubnem papirju in v poljubni tehniki. Število predloženih fotografij posameznega avtorja ni omejeno. Rok za predložitev fotografij z navedbo naslova avtorja in naslova slike na hrbtni strani je 15. avgust 1960. Fotografije prevzema tov. Anton Levstec, šef preskrbovalnih obratov, kot član odbora PD Litostroj. predložene fotografije bo ocenila komisija, ki jo sestavljajo:

Peter Kocjančič, mojster fotografije, Stane Ropotar, ref. za reklamo, Marijan Smerajec, predsednik PD Litostroj, Miro Vrhovec, gospodar PD Litostroj.

Avtor fotografij, ki pridejo v poštev za nagrado, mora biti član kolektiva Titovih zavodov Litostroj.

NAGRADE ZA NAJBOLJŠE FOTOGRAFIJE POD 1.) SO:

I. nagrada din 1.000.—	IV. nagrada din 500.—
II. nagrada din 800.—	V. nagrada din 400.—
III. nagrada din 600.—	

ZA SKUPINO 2.) in 3.) SO RAZPISANE PO TRI NAGRADE, IN SICER:

I. nagrada din 800.—	III. nagrada din 400.—
II. nagrada din 500.—	

V nagrado ni vračunan eventualni odkup predložene fotografije, o čemer skleneta dogovor avtor in odbor PD Litostroj.

Udeležite se natečaja v čim večjem številu in z lepimi posnetki prečudovitih koticov gorskega sveta!

PD LITOSTROJ

Leopold Šolc

V španski Španiji

16

Po nekaj dneh ne vidiš več s soncem obsijanih pročelij madridskih nebotičnikov, vidiš temne senčice, ki jih mečejo na mesto. Spoznaš, da je Madrid mesto nasprotij, kjer se ob večjih prometnih signalih vzporedno ustavljajo natrpani avtomobili in razkošne limuzine, mesto, kjer se srečujeta veliko bogastvo in velika beda. Ob delavnikih se

kot prijatelja. Nevsiljivo in odlično se mu znajo prikupiti. — Razen tega je Španija med redkimi deželami, kjer so največje udobnosti in najrazličnejša razvedrila zelo poceni...

Ni čudno zato, če je Španija že od nekdaj zelo privlačna za tujce. Vendar se je tujski promet v Španiji mogočno razvil šele v zadnjem času, ko je španska vla-

da so Španci pripravili konferenco Mednarodne elektrotehnične komisije samo zato, da bi vsaj za kratek čas napolnili v poletnih mesecih prazne hotele. Delegati z vsemi svojci vred, ki so jih pospremili v Madrid, niso mogli pomeniti mnogo v primerjavi z zmogljivostjo madridskih hotelov.

Madrid je dobro pripravljen za tujski promet, ne samo s hoteli in potovalnimi uradi, temveč tudi s tem, da se tujec v Španiji lahko pogovori v enem izmed svetovnih jezikov. Domalega v vseh hotelih govori osebje angleško ali pa francosko, mnogokje tudi nemško. Prav tako shajaš s temi jeziki v vsakem količnjak pomembnem trgovskem lokalu. — Občudoval sem mnoge vodiče, zaposlene v potovalnih agencijah in transportnih podjetjih, ki razkazujejo in pojasnjujejo tujcem znamenitosti Madrida. Razen sno-

vi izvrstno obvladajo vsaj dva jezika in njihovo pripovedovanje in odgovarjanje na postavljena vprašanja ni bilo prav nič podobno predvajanju gramofonskih plošč.

Dobil sem vtis, da Madridčanov tujski promet še ni pokvaril. Pri napitninah niso nasilni. Usluge in plačila slone na solidnem trgovanju — nekoliko drugače kot v Parizu, kjer so želje po zaslužku brez truda in dela zelo očitne in kjer je vse prirejeno zato, da od tujca kar najuspešneje izvabijo denar ali ga kakorkoli ukanijo.

Nekaj pa je, kar tujskega prometa ne pospešuje: v Madridu nimaš posebne izbire, da bi se julija zatekel kam pred dnevno vročino. Razen že omenjenih veleblagovnic so umetno ohlajevane le dražje kino dvorane in jedilnice luksuznih hotelov. V hotelskih sobah ni hladilnih naprav; če so vsaj v najboljših hotelih, ne vem. Toplote se je mogoče delno ubraniti z zastori, ki jih spustiš zgodaj zjutraj in jih pustiš tako do

sončnega zahoda. Takrat temperatura pade in obeta prijeten počitek. Okna odpreš. A če soba ni obrnjena na mirno dvorišče, pride z nočnim hladom v sobo tudi hrup z ulice. Španje si v tem primeru lahko zagotoviš samo s parafinskimi zamaški v ušesih.

S prehrano tujci nimajo težav. Razne kulture, ki so se v teku zgodovine srečale na Pirenejskem polotoku, imajo svoj odmev tudi v pestrosti jedilnih listov in odlični kakovosti pripravljene hrane. Zmernost v mesnih jedeh in poudarek na sočivju in sadju zelo približujeta špansko kuhinjo našemu okusu. Le z olivnim oljem ne smeš biti srt, še manj pa neroden, da si ne pomaješ obleke: olje pušča grde madeže...

Dobra hrana v bogati izbiri ni na razpolago samo v hotelih, kjer se hranijo tujci, katerih »cestne barke« parkirajo na ulici. Dobro se lahko nahranijo tudi tisti, ki se pripeljejo v Madrid z vlakom in katerih plačilna sredstva so bolj omejena. Mnogo je namreč skromnejših, a snažnih lokalov.

Spomenik don Kihotu in Sanchu Pansu

revščina nekako porazgubi in utone v splošnem vrvežu; ob nedeljah pa, ko se ves »boljši« Madrid odpelje na deželo, bodisi s svojimi, bodisi z javnimi vozili, se po ulicah in parkih razodene beda prav tako, kakor obvisi na mrežici filtra tuja telesa, ki so prej nevidno plavala v olju.

Skromno družinico najdeš na pločnici v parku. Ponošeni čevlji, četa in matere, njuna dotrajana obleka in truden pogled ti pove, da se tdo prebijata skozi življenje in da gre ves skromen zaslužek za hrano in za njuno petletno hčerko, ki sedi poleg njih in novi obleki in z vrečico bonbonov v naročju.

V mlekarno sem videl vstopiti 20-letnega fanta. Oguljena obleka, upadel obraz, zamišljen pogled. Kupi kozarec mleka, potegne iz žepa skorjo kruha in jo ponaka. Morda mu je to nedeljsko kosilo.

Beračenja v Madridu ni. Niti ne srečuješ cigánov in raztrganec. V mesto po vsej verjetnosti nima vstopa, kdor bi motil vtis bogastva in dobrega življenja. Ob nedeljah pa ti vendarle ni treba hoditi okoli s posebno odprtimi očmi, da opaziš še druge posameznosti, ki govorijo o veliki družbeni razliki in ki je odmev bede, kakršna je doma po predmestjih, kjer so velikanska območja pokrita s tisoči in tisoči najskromnejših barak; bede ljudi, ki so se nedaleč od Madrida kakor krti zarili v zemljo in žive v podzemnih rovih, skopanih v strma pobočja; bede ljudi, ki obdelujejo zemljo, ki ni njihova.

Nekaj bežnih, mimogrede ujetih vtisov ne more podati popolne slike družbenih razmer. Zadoščali pa so mi vendarle, da sem razumel pristrčen stisk roke nekaterih malih ljudi, s katerimi sem se lahko pogovoril.

O TUJSKEM PROMETU IN HRANI

Španija je izredno pestra dežela. V vsaki njeni pokrajini govori narava drugače: različno je rodnebeje, različna priroda, različni ljudje. V teku zgodovine je doživela mnogo vpadov tujih narodov in s tem mnogo kultur in civilizacij, ki se odražajo v razgibanih načinih življenja in v pisani folklori. — Španija je dežela, kjer se križata čar Orienta in udobnost Zahoda, kjer prideš v enem dnevu s področja večnega snega pod cvetoče oranže in kjer popotniku ne more biti dolgčas, ker se mu tako rekoč za vsakim ovinkom ponudi drug pogled. — V Španiji je mogoče dobiti za vse okuse primerno zabavo in vsi letni časi enako dobro ustrezajo za njen obisk. Ni samo reklamno geslo, da sprejmejo Španci tujca

da vsem zahodnoevropskim državam priznala enako olajšavo, kakor so jo dotlej uživali samo državljani ZDA, namreč da je za vstop v Španijo potreben samo še potni list. Ukinjeni so torej vizumi in s tem vsi dolgotrajni in včasih tudi jezljivi uradni postopki, ker so Španci pogosto izstavili vizum samo proti predložitvi potrdila domačega župnika, da je prosilec dober katoličan. — Videti je, da so tudi v deviznem pogledu docela opustili sedenjanje navade in povsem odprli svoje meje denarnemu prometu, tako kot je to v Švici: nihče te ne vpraša, koliko in kakšen denar prinašaš, niti koliko in kaj nešeš ven.

V Madridu sem videl mnogo turistov iz Amerike, Anglije, Nizozemske, Nemčije, Švedske, Norveške, Danske itd. Hoteli so bili z njimi zadostno zasedeni in prav gotovo je bil napačen občutek, češ

Inž. MARKO KOS

Od Rima do Kalkute

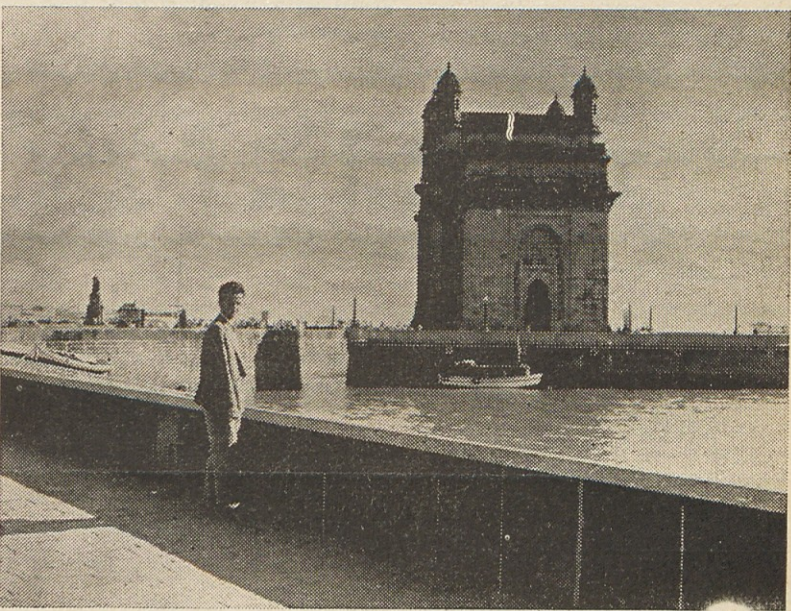
14

BOMBAY

Na poletu v Bombay smo pristali v Damasku. Bilo je ponoči ob treh. Nekako dobro uro smo se sprehajali po letališču med temnimi zgradbami ali pa posedali v restavraciji. Vse je umazano, prašno, zastarelo. To je orient. Večina stražnikov, nosačev in čuvajev je bosih. Hladno je, mesec sveti s popolnoma jasnega neba. Puščava se zrcali pred nami kot srebrno morje in na skalnatem hribu nad letališčem se vrti žaromet. Letališča ne moremo primerjati z onim v Beirutu, na katerem se stekajo vse linije sveta. Ne vem, čemu pristajajo letala v Air India prav tu: nemara še od libanonske krize dalje. Vkrčamo se. Dvigamo se zelo počasi, ker je letalo za svojo 4000 km dolgo pot brez pristanka do Bombaya do vrha naloženo z gorivom. Najraje potujem z letali Air India. Zdi se mi, da so najbolj solidna. Postrežba, pozornost, nova letala — vse vzbuja občutek varnosti. Lani sem doživel na letalu SAS, starem škripajočem DC 6-B, na nočnem poletu iz Karachija do Kaira prav nad Perzijskim zalivom defekt, tako da smo zasilno pristali v Abadanu, središču petrolejske industrije. A nato smo z na pol po-

pravljenim letalom leteli čez Kairo proti Rimu z osemurno zamudo, jedli biskvit in solato brez olja in kisa. Te vožnje zlepa ne bom pozabil.

Prebudilo me je ščemeče sonce. Na krilih se je svetloba svetleče odbijala. Pod nami je Arabski polotok. Obala Kuwaita ob Perzijskem morju se vidi jasno kot na

Vhod v Bombay

Obiskala sem tovariša Tita

(Poročilo Hanike Kampos, pionirke in tajnice Pionirskega odreda Hinka Smrekarja, Ljubljana-Siška, o obisku pri tov. maršalu Titu v Beogradu na Dan mladosti.)

»Dragi moji otroci, dragi pionirji«, tako nas je nagovoril naš ljubljani maršal in nadaljeval: »Težko mi je najti besede, ki bi vam povedale, kako me je ganil vaš obisk, še bolj pa čestitke in izražene želje. Srečen sem, ker vas vidim tu, z druge strani pa mi je težko, kajti moja želja je, da bi z enim pogledom lahko obkrožil vse naše drage otroke — pionirje in pionirke.

Vsako leto na ta dan, ko me pridejo obiskat pionirji, je to zame lep doživljaj. Tudi danes sem presrečen in se vam zahvaljujem za tople pozdrave in čestitke, ki ste mi jih prinesli v svojem imenu in v imenu ostalih pionirjev. Vaše čestitke so mi ljube zaradi tega, ker prihajajo iz vaših iskrenih otroških src. V teh iskrenih čestitkah vidim vašo mladostno veselost in vašo globoko vero v naše uspehe in v še mnogo lepšo bodočnost.

Tak je bil govor tovariša Tita na veličastnem in nepozabnem sprejemu.

Pot iz Ljubljane do Beograda nam je hitro minila, saj smo jo preživljali v nestrpnem pričakovanju vselega trenutka, ko se bomo srečali s tovarišem Titom, in v živahnem pogovoru z ostalimi pionirji in pionirkami iz vse Slovenije.

Ob 18. uri smo prispeli v našo prestolnico. Pred postajo so nas čakali avtobusi, ki so nas odpe-

ljali v Pionirsko mesto. Ko smo izstopili, smo zagledali množico otrok. Po prisrčnem pozdravu z njimi smo se napotili v hišico, ki nam je bila določena za prenočišče. Odložili smo prtljago, se umili in odpravili na večerjo v pionirsko menzo. Ko smo se vračali z večerje, da bi šli k počitku, smo zaslišali pesem makedonskih pionirjev. Zaustavili smo se pri njih in jih poslušali. Ko so odpeli, so nas obkročili in nas prosili, naj jim mi zapojemo nekaj v slovenskem jeziku. Željo smo jim hitro izpolnili. Potem pa se je izmenoma oglašala zdaj makedonska zdaj slovenska pesem in se izgubljala nekje spodaj pod pionirskim mestom v Košutnjaku in plavala dalje v zvezdnati noči proti Dedinju, domu našega maršala, ki je na nasprotnem hribu pionirskega mesta. Po veseli pesmi so Makedonci zaplesali kolo. Samo nekajkrat so se zavrteli in že smo bili Slovenci med njimi, pa tudi iz ostalih republik so se nam pridružili. Spočetka so se koraki mešali, a kaj kmalu se je vrtilo kolo v enotnem koraku in bratskem objemu. Vsak izmed nas je čutil ljubezen do drugih narodov in hvalečnost vsem tistim, ki so nam omogočili to doživetje. Če nas bo še nadalje družila taka bratska ljubezen, bo naše življenje tudi v prihodnje lepo.

Le s težavo smo se poslovili in odpravili k počitku, a zaspali nismo mogli. Še dolgo smo se pogovarjali o neizbrisnih vtisih.

Zbudili smo se v prekrasnem sončnem jutru. Avtobusi so nas odpeljali v kabinet predsednika

republike, od tam pa v Beli dvor. Ves čas nas je spremljala pesem pionirjev vseh narodnosti Jugoslavije. V Belem dvoru smo maršala pričakovali v eni izmed dvoran. Nestrpno smo zrli proti vhodu, od koder bi moral priti. Viharno ploskanje in prisrčni vzkliki iz stoterih grl so naznanili njegov prihod. Nikakor nas niso mogli pomiriti. Ko so se potem vrstili pozdravi predstavnikov iz vseh republik, je bil tovariš Tito ganjen do solz. posebno ko ga je mala Makedonka pozdravila s čustvenimi besedami. Tudi marsikdo od nas si je moral na skrivaj otrepi solzo. Tovariš Tito je nato obšel vse pionirje, prav vsakemu stisnil roko in ga poljubil.

Po končanem slavnostnem delu smo odšli na vrt k mizam. pripravljenim za nas. Tito je prišel k vsaki mizi, pri vseh nekaj časa posedel in se z nami prisrčno pogovarjal. Čeprav je sprejem trajal skoraj tri ure, je vse le prehitro minilo. Prerinili smo se do vhoda, kjer smo se slikali z nim. Nato nam je za zaključek dejal:

»Želel bi, dragi otroci, da bi povsod, kjer živite, razumeli našo preteklost in našo sedanjost in da bi čvrsto in složno nadaljevali pot, po kateri so šli naši očeti, ki so priborili to, kar danes imamo.«

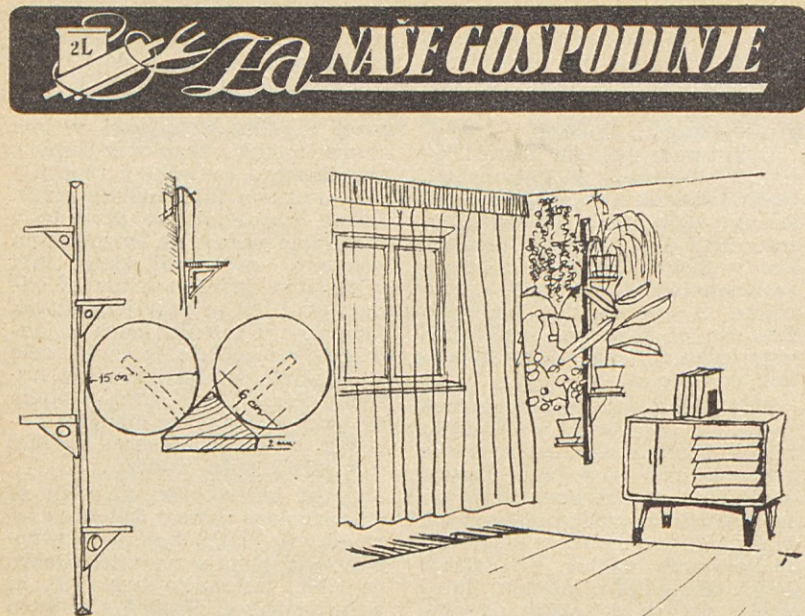
Od našega ljubljene Tita smo se poslovili in poneli njegove besede vsem, ki so nas doma težko pričakovali.

Tako vam, dragi pionirji in pionirke, izročam pozdrave in tople želje našega ljubega voditelja.

Hanika Kampos

dlani, vidimo tudi redke ladje in neskončno morje, a na obzorju ogromno plosko rdečega sonca; naravnost vanj se peljemo. Nato so tekle ure, ves dan je trajala vožnja. Zdi se mi, da samo jemo. Niti ne hodimo in prevec jemo. Pionirki se pristo med seboj pogovarjati: kam, kako, od kod? Moj sosed, sun indijec z juga, se vozi ze od New Yorka in ves čas soka, da mu je slabo. Pripovedoval mi je o lepem Bangalora in me ponovno povabil k sebi. Ko sem izeel na svoj sedež in pazil, da ga ne bi zoudil, sem mu sedel na roko; toliko da mu je nisem zomil. Odšel je spat nekam v prednje kavine. Ne verjamem, da bo ponovil svoje vabilo.

Letalo ni bilo polno. Lahko sem kar na treh sedežih odstranil naslanjala in spal kot v postelji. A spet me budi stewardessa s pladnjem jedi. Človek se ji ne more ubraniti. Ob petih popoldne se je na obzorju pokazala obala Indije. Precej oblačno je nad kopnim. Monsunska nevihta se je pravkar poglobila. Dolgo krožimo nad Bombayem, jasno že vidimo morje hiš na ostrem polotoku, ki sega v morje, razločimo že Marine Drive, znano ogromno ulico ob zalivu, z njenimi visokimi palačami. Vse mi je znano, kajti v Bombayu sem bil že pred dobrim letom. Pod nami se prikaže Juhu Beach — plaža Juhu severno od mesta, kjer je najlepše kopanje. Vile se nizajo ob obali, hoteli, palme, a za njimi se v notranjosti raztezajo same mlake, kajti v tej monsunki dobi je vse poplavljenno. Zvočnik javi, da je zunaj samo 25°C. Ko pristanemo na letališču Santa Cruz, nas z avtom prepeljejo v novo poslopje letališča, ogromno moderno stavbo. Procedura z mejnim pregledom je dolga, mnogo daljša kot pri nas.

Stenska stojala za cvetje

Sodobna stanovanja so precej tesna in gospodinja komaj še najde kak prostor, kjer bi lahko gojila cvetje. To pomanjkljivost pa lahko odpravimo tako, da pritrdimo na meter in pol do dva metra visoko letev iz kakršnegakoli trdega lesa v krogu izrezana stojala; vse skupaj pritrdimo na prazno steno v bližini okna. Pred-

nost: preprosta in cenena izdelava in okusno razpostavljeno cvetje. Stane Ropotar

LITOSTROJČAN!

Vpši se v Društvo zavarovancev za primer smrti. S to toplo človeško potezo boš marsikateri družini olajšal ogromne izdatke ob smrti družinskega člana. Morebiti pa boš tudi ti jutri hvaležen kolektivu.

Nekaj o poklicnih boleznih

Po časopisu »Patterns of Disease« povzemamo nekaj zanimivih podatkov o poklicnih boleznih v ZDA. Po navedbah tega časopisa je danes v ZDA ugotovljenih okoli 3000 poklicnih bolezni ali približno 1000 več kot pred petimi leti. Povprečno naraste število poklicnih bolezni na leto za 200, kar si razlagajo s tem, da uvajajo v industriji vsako leto na tisoče novih kemičnih spojin, izmed katerih se jih mnogo izkaže kot zdravju škodljivih. Za gospodarstvo pomenijo poklicne bolezni veliko izgubo: samo na plačah znaša ta izguba letno 4,2 milijarde dolarjev ali približno 10 % skupnega plačnega fonda.

Pri zdravniškem pregledu 300.000 oseb, zaposlenih v državnih industrijskih podjetjih, so ugotovili, da odpade na poklicne bolezni 18 % vseh bolezni in neugod. To so predvsem bolezni okolja, ki nastajajo pod vplivom toplote, mraza, pritiska in podobno, na kar odpade 42 % vseh poklicnih bolezni. Na drugem mestu (35 %) so med povzročitelji poklicnih bolezni snovi, ki povzročajo kožna vnetja; sem spadajo razna olja, masti, kisline, lužine, steklena vlakna itd. Na tretjem mestu so z 20 % prah in plini, ki jih delavci vdihavajo. Izmed kožnih bolezni jih 90 % izhaja iz stikov prizadetih s kemikalijami, pri čemer jih približno 50 % odpade na stike s petrolejskimi derivati. Čeprav so kožna obolenja zelo pogosta, pa vendar ne povzročajo toliko izgub kot večina drugih poklicnih bolezni. Tako spada n. pr. med »drage« bolezni silikoza (zaradi vdihavanja prahu), katere odstotek je sicer padel na 3 % vseh poklicnih bolezni, vendar pa je pri tej bolezni zdravljenje zelo dolgo in drago: ena četrtina vseh odškodnin odpade samo na to bolezen.

Omenjeni časopis se dotika tudi tako imenovane »direktorske« poklicne bolezni, ki je po mnenju pisca splošno. Obolenja živcev, srca in želodca, ki so jih sprajavali v zvezo s tem vodilnim položajem, ne nastopajo pri tej poklicni skupini nič bolj pogosto kot pri drugih osebah. Po nekaterih novejših ugotovitvah so celo srčna obolenja, arterioskleroza in povišan krvni pritisk pri vodilnem osebju bolj redka obolenja kakor pri podrejenih, bodisi zato, ker se le zdrave osebe dokopajo do vodilnih položajev, bodisi zato, ker lahko te osebe bolj skrbijo za svoje zdravje. V Minnesoti so, n. pr., statistično ugotovili, da 6 % podjetij odklanja prošnje, ki so bolni na srcu.

Zdi se, da poklicne bolezni v skupnem številu obolenj še vedno naraščajo, tako relativno kakor absolutno; nasprotno pa je močno nazadovalo število poklicnih neugod. Od leta 1926 do 1954 je število le-teh na 1000 delovnih ur nazadovalo za 75 %. Na splošno se ugotavlja, da so žene za poklicne in druge bolezni bolj dovzetne kot moški.

Besede - pomen

KOOPERACIJA je sodelovanje specializiranih podjetij, ki skupno proizvajajo neki izdelek in pri tem vsklajajo proizvodnjo tako v pogledu količine izdelkov kot rokov izdelave. V industriji sta v glavnem dve obliki kooperacije podjetij: a) kooperacija osnovne in pomožnih tovarn in b) kooperacija dveh tovarn, od katerih ima ena v eni izmed svojih delavnic višje zmogljivosti, v drugi pa primanjkuje potrebnih strojev in naprav. N. pr. tovarna strojev ima med drugim tudi livarno, ki pa jo ima tudi neka velika sosednja ladjedelnica. Za prvo so zmogljivosti tovarne prevelike, za drugo pa premajhne. Tako lahko prva s stalno kooperacijo uliva za drugo.

Glavne prednosti kooperacije so v čvrstih poslovnih zvezah in zmanjšanju stroškov za pomožne in postranske dejavnosti. Glavne slabosti pa so v tem, da v primeru neizpolnjevanja rokov pride do zastoja v osnovni tovarni.

DEVIZA je vsaka plačljiva terjatev v inozemstvu, in to v valuti države, kjer se opravlja finančna dejavnost. Devizna terjatev je obstojna v več oblikah, n. pr. v obliki čeka, menice, akreditivnega pisma, naloga za izplačilo in pod. Deviza je lahko plačljiva takoj ali pozneje. Devizni režim je zbirka predpisov, ki določajo način deviznega poslovanja. Danes so uvedle skoraj vse države na svetu večje ali manjše devizne zapore, pri čemer se poslužujejo zaščitnih carin, uvoznega dovoljenja, prepovedi uvoza, izvoza in pod.

Da bi se čimbolj olajšal promet z devizami, so pri republiških centrih Narodnih bank posebna devizna obrachunska mesta, kjer gospodarske organizacije lahko kupujejo in prodajajo devize.

FOTOAMATERJEM — KARIKATURISTOM — PISCEM

Uredništvo našega časopisa vabi vse člane našega kolektiva, da s svojimi prispevki pomagajo bogatiti naš list. To velja tudi za dobo letnih dopustov v naših počitniških domovih, pa tudi drugod, kjer je polno zanimivih dogodkov, ki jih želimo tudi v našem listu objaviti, a najuspešnejše seveda ustrezno nagraditi.

FOTOAMATERJI, fotografirajte skupinske izlete, vesele družbe, zanimive nenavadne dogodke, umetniške motive, panorame, podvodni svet itd. Na življenje okoli vas glejte tudi s šaljive, lahko pa tudi s pikre strani.

KARIKATURISTI, karikirajte morebitne napake in dogodke, ki so vredni smeha. Skušajte biti čimbolj duhoviti!

PISCI, opisujte nam svoje doživljanje na morju, poročajte, kako se počutite, pišite o senčnih in sončnih straneh naših domov. Prek nas povejte kolektivu, kako smo v počitniških domovih napredovali in kje so še napake in slabosti. Predlagajte ustrezne ukrepe!

Uredništvo

STROJNIŠKI VESTNIK

glasilo oddelka za strojništvo, inštituta za turbostroje, društva strojnih inženirjev in tehnikov LR Slovenije, strojne industrije Slovenije.

Prinaša aktualne članke iz strojništva, pregled domače in tuje strokovne literature, društvene vesti, poročila o delu in uspehih vseh vodilnih tovarn strojne industrije.

Izhaja dvomesečno v nakladi 3000 izvodov, Uredništvo in uprava: Ljubljana, Aškerčeva 16.

TEHNIKA

Časopis »Tehnika« organ Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije, izhaja vsakega prvega v mesecu

Obsega:

1. Splošni del tehnike
2. Naše gradbeništvo
3. Rudarstvo in metalurgijo
4. Strojništvo in elektrotehniko
5. Kemično industrijo
6. Prehranjevalno industrijo
7. Promet
8. Organizacijo dela
9. Obvestila industrijskih podjetij o njihovih proizvodih in tehničnih dosežkih.

Vsaka številka obsega približno 250 strani velikega formata 21 x 29 cm.

Letna naročnina: 12.000 dinarjev.

Posamezna številka:

1.250 dinarjev

Naročila pošiljajte na naslov: DIREKCIJA ZA IZDAVAČKU DELATNOST »TEHNIKA«, Beograd, Kneza Miloša 7/II; telefon 30-106, 30-057 in 30-024

Mali oglasi

Mlada zakonca iščeta sobo — po možnosti s posebnim vzhodom. Ponudbe pošiljajte na uredništvo pod šifro »visoka nagrada«.

Dvosobno komfortno stanovanje v centru Kranja zamenjam za enakega, enosobnega ali garsonjero, kjer koli v Ljubljani. Ponudbe pošiljajte na uredništvo ali v naše nabiralnice pod šifro »Zamenjava«.

Pisalni stroj vzamem za nekaj mesecev v najem. Ponudbe pošiljajte na uredništvo pod »Skrbna nega«.

Železna vrata — dvojna, uporabna pri vrtni ograji, zelo ugodno prodam. Naslov dobite v uredništvu časopisa.

PRODAM dvojna železna vrata, težka 90 kg, po zelo ugodni ceni. Ogled ob nedeljah dopoldne na Zidovske stezi (ne ulici) št. 2 II. nadstropje.

Tipkam, prepisujem tudi težje tekste v popoldanskem času. Honorar po dogovoru. Naslov dobite v uredništvu časopisa.

125 cm LD damsko Lambretto po ugodni ceni prodam. Naslov v uredništvu.

Zivo ali gašeno apno, tudi v manjši količini, kupim. Ponudbe pošiljajte na uredništvo.

Gradbeni les prodam. Naslov v uredništvu.

PREKLIC

Preključim besedo, ki sem jo izrekli proti tov. Bojanu Miklavcu, ki neresnično in se mu zahvaljujem, da je odstopil od nadaljnega ukrepanja. Anton Sapor

POZDRAV

Članoma našega kegljaškega krožka tov. MARJANU KLEMENU in ALOJZU GRMEKU, ki sta na odsluženju vojaškega roka, pošiljamo pozdrave z željo, da se oglasita. KK »Litostroj«

ZAHVALA

Ob težki izgubi moje žene Marije Rakušček, Korotanska ulica 32, sem bil deležen toliko razumevanja in srčnosti s strani tovarniškega kolektiva, sosedov ter ostalih, da si dovoljujem izreči po tej poti svojo najtoplejšo zahvalo vsem.

Predvsem srčna hvala sindikalni podružnici ter delavstvu sive livarne za njuno pomoč, kakor tudi stanovalcem Litostrojskega naselja za pomoč in lepo cvetje. Posebno naj velja to še dijakom, dijakinjam ter razredničarki 6. razreda šole »Hinka Smrekarja« za njihovo pozornost, cvetje in spremstvo.

Vsa zahvala in priznanje neutrudi se vsa družina aktivisti RK Litostroj za njeno nego moje žene doma, v bolnišnici in za ves njen trud, ko nam je ob težkih urah stala ob strani.

Vsem in vsakomur posebej pristrčna hvala! Franc Rakušček z vnukom

Časopi »Litostroj« izhaja mesečno v nakladi 3.800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorni urednik Peter Likar — Telefon uredništva 39-011 do 39-019, interno 343 in 458 — Cena posamezne številke v prodaji 10 din — Poština plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiskarna tiskarna ČZP Primorski tisk v Kopru

Litostroj

POSETNIČI

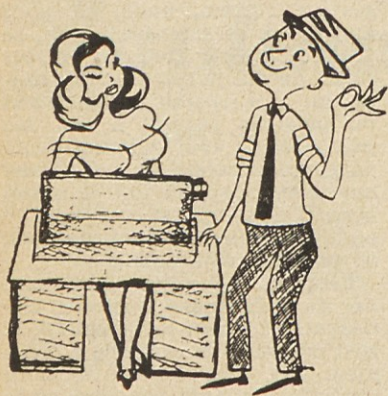
GDC.
HILDA I. VIKEL
RAVNE

KATA PRUNOVA
LABIN

V gornjih posetnicah se skrivajo imena nekaterih izdelkov naše tovarne. Poiščite jih. Pravilne odgovore obeh posetnic bomo izžrebali in nagradili s 1000 dinarji. Odgovore s polnim naslovom vrzite v nabiralnico najkasneje do 25. junija. Ime izžrebanega reševalca bomo objavili v prihodnji številki.

RESITEV POSETNIC IZ PREJSNJE STEVILKE

Kaplanove črpalke in Peltonova turbina. Posetnice je pravilno rešil A. Velikonje.

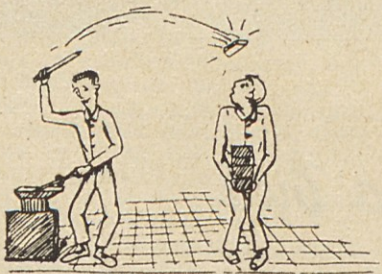
O, za sindikalni izlet me pa le zapišite, se ga bom lahko vsaj pošteno natreskal

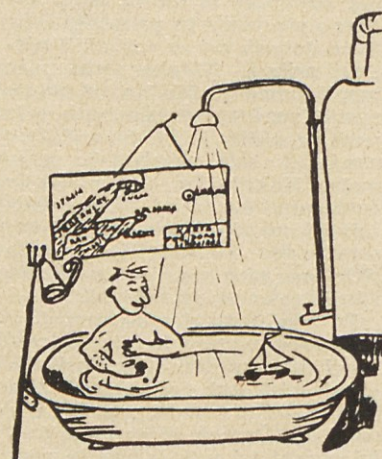
Šaljivec

ENIGMATIKOM

Vse tovariše in tovarišice, ki jih veseli sestavljanje križank, rebusov, magičnih likov, posetnic, labirintov, skrivnic i. p., vabimo, da se čimprej zglasijo v našem uredništvu, ker bi se radi spoznali z njimi in se zaradi nadaljnjega sodelovanja tesneje povezali.

Umakni se no, saj veš, da so pri nas zagode na kladivih malomarno pritrjene

Če so naši počitniški domovi zasedeni

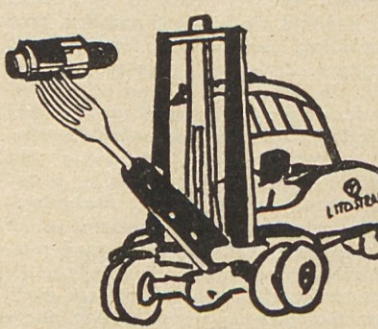

Kako, da imaš naenkrat toliko denarja? Delati sem začel

»Čemu vendar trgaš podplate s čevlja, saj bi jih lahko nosil še pol leta.«

Janez: »Čemu? Prej ko bodo podplat dol, prej mi bo fabrika dala nove.«

Kako si Janezek zamišlja »viličarja«

REŠITEV KRIŽANKE

Vodoravno: 1. Metalurg, 8. Aretej, 13. Omotan, 14. Limeta, 16. Silos, 17. Godina, 18. PL, 19. Klas, 20. Kabina, 21. Pri, 22. Vir, 23. Vezilo, 24. Vris, 25. AA, 26. Mirena, 27. Trema, 28. Dajala, 29. Krakov, 30. Dvigala, 32. Moneta, 33. Arnika, 34. Virant, 35. Vsaja, 36. Kimava, 37. FH, 39. Otre, 40. Koli, 41. Bre, 42. Rea, 43. Tolika, 44. Irec, 45. In, 46. Peruca, 47. Atest, 48. Paleta, 49. Bianco, 50. Ananas, 51. Reduktor.

Navpično: 1. Moskva, 2. Emilia, 3. Tolar, 4. Atos, 5. Las, 6. Un, 7. Globina, 8. Amimo, 9. Rina, 10. Eta, 11. Ta, 12. Jelisava, 15. Idila, 17. Gazela, 18. Primož, 20. Kerala, 21. Prekat, 23. Vijaka, 24. Vratna, 26. Magije, 27. Trnava, 28. Dinara, 29. Koraka, 30. Davorina, 31. Vrsten, 34. Viličar, 36. Kolut, 37. Fresco, 38. Hector, 40. Kores, 41. Brent, 43. Tela, 44. Itak, 46. Pan, 47. AIU, 48. Pa, 49. Bd.